

Lubelskie.pl

WYKORZYSTUJEMY SZANSE - STAWIAMY NA ROZWÓJ

Rozmowa z Marszałkiem
Jarosławem Stawiarskim
na półmetku kadencji 2018-2023

03

TOUR DE POLOGNE

Województwo Lubelskie
partnerem i gospodarzem
dwóch etapów

02

PODSUMOWANIE POŁOWY KADENCJI ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

3-17

LUBELSKI OŚRODEK INFORMACJI TURYSTYCZNEJ I KULTURALNEJ * * * *

Lubelski Ośrodek Informacji Turystycznej i Kulturalnej to miejsce, gdzie zaopatrzysz się w mapy, przewodniki i foldery promocyjne dotyczące Lublina i regionu, zakupisz ciekawe pamiątki z podróży, produkty regionalne oraz Kartę Turysty, która pozwoli Ci zwiedzić miasto przyjemniej, łatwiej i taniej. Chętnie służymy informacją na temat atrakcji turystycznych, wydarzeń kulturalnych, komunikacji miejskiej i regionalnej, pomożemy znaleźć odpowiedni nocleg i restaurację. Prowadzimy wypożyczalnię rowerów i przechowalnię bagażu. Do dyspozycji turystów jest komputer z dostępem do Internetu oraz bezpłatne Wi-Fi. W Ośrodku dostępne są także Audio-przewodniki po Lublinie w pięciu wersjach językowych (polska, angielska, niemiecka, ukraińska i rosyjska). Obiekt jest przystosowany do obsługi osób z niepełnosprawnościami.

Zapraszamy!

facebook.com/infolublin/ – Informacja turystyczna w Lublinie

facebook.com/LROT.INFO – Lubelska Regionalna Organizacja Turystyczna

instagram.com/lubelskie_travel/

twitter.com/lubelskietravel

www.sklep.lublincard.eu – Sklep internetowy

Kontakt

ul. Krakowskie Przedmieście 6
20-002 Lublin

tel. +48 81 532 44 12

e-mail: info@loitik.eu

www.lublintravel.pl

www.lubelskietravel.pl

Godziny otwarcia:

- kwiecień – wrzesień
poniedziałek – niedziela
9.00 – 19.00
- październik – marzec
poniedziałek – niedziela
9.00 – 17.00

LUBELSKA REGIONALNA
ORGANIZACJA TURYSTYCZNA

*Lubelski Ośrodek Informacji Turystycznej i Kulturalnej funkcjonuje w strukturach Lubelskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej. Ośrodek posiada cztery gwiazdki – najwyższą ilość w systemie Certyfikacji Informacji Turystycznej w Polsce.

W TYM NUMERZE:

Z REGIONU

- 02 **78. Tour de Pologne.**
Lubelskie gospodarzem dwóch etapów wyścigu.

POŁOWA KADENCJI ZWL 2018-2023

- 03 **Wykorzystujemy szanse - stawiamy na rozwój.**
Rozmowa z Marszałkiem Województwa Lubelskiego Jarosławem Stawiarskim.
- 06 **Nasze zdrowie jest najważniejsze.**
Walka z pandemią i szpitalne inwestycje.
- 08 **Rozwój: funkcjonalny, innowacyjny, zrównoważony.**
Strategia Województwa Lubelskiego 2030.
- 11 **W trosce o czyste powietrze.**
Uchwała antysmogowa dla Lubelszczyzny.
- 12 **Bezpieczeństwo, jakość, wygoda.**
Przebudowy dróg wojewódzkich.
- 14 **Wspieramy rolnictwo i tradycje lubelskiej wsi.**
Rozwój obszarów wiejskich.
- 16 **Partnerzy w Europie, Azji, Ameryce.**
Współpraca zagraniczna Województwa Lubelskiego.

KIERUNEK LUBELSKIE

- 18 **Informacja turystyczna przy deptaku.**
Nowa siedziba LROT.
- 19 **Na szlaku GREEN VELO.**
Turystyczne wizytówki województwa lubelskiego.
- 22 **Zanocuj w lesie.**
Nowy turystyczny projekt Lasów Państwowych.
- 23 **Nasz największy – dąb Bolko.**
Odkrywamy Lubelskie.

LUBELSKIE SMAKUJE

- 24 **Lubelscy kucharze polecają:**
lubelska czekolada pitna.

Z DUMĄ WSPIERAMY SPORT

- 25 **Inwestycja w rozwój młodzieży.**
Stypendia sportowe marszałka.
- 26 **Walczą o olimpijskie paszporty.**
Lubelskie w Tokio.
- 28 **Siatkarze w PlusLidze.**
Sukces LUK Politechnika Lublin.

Od
Redakcji

Połowa kadencji Zarządu Województwa Lubelskiego 2018-2023, z bardzo trudnym ubiegłym i obecnym rokiem walki ze skutkami pandemii, skłania do rachunku dokonań. Jak przyznaje Marszałek Jarosław Stawiarski, trzeba było w pewnych obszarach zweryfikować wcześniejsze plany i podjąć najsukcesowniejsze działania, by zminimalizować konsekwencje pandemii w gospodarce regionu, przygotować wsparcie służby zdrowia i zawalczyć o utrzymanie największej liczby miejsc pracy w Lubelskiem.

W tym numerze piszemy m.in. o zaangażowaniu władz województwa w walkę z zagrożeniem pandemicznym w placówkach służby zdrowia i opieki społecznej, o inwestycjach w szpitalach wojewódzkich. Przedstawiamy też plany rozwoju regionu, jakie zawiera uchwalona niedawno Strategia Województwa Lubelskiego 2030. Kolejnym dokumentem, bardzo istotnym dla przyszłości regionu i jego mieszkańców, jest uchwała antysmogowa.

Podsumowując połowę kadencji ZWL, przedstawiamy również bilans przebudów na drogach wojewódzkich, które wymagały generalnych inwestycji, zarówno w trosce o bezpieczeństwo i wygodę podróżnych, jak i mieszkańców regionu.

Zarząd Województwa Lubelskiego, mając na uwadze rolniczy charakter regionu, podejmuje wiele działań służących rozwojowi obszarów wiejskich i aktywizacji ich mieszkańców. Nie zapomina też o utrzymywaniu i rozwijaniu znacznie szerszych zagranicznych kontaktów, których efektem jest współpraca wielu przedsiębiorców, instytucji, uczelni regionu z partnerami w Europie, Ameryce, Azji.

W następnym wydaniu magazynu podsumujemy działania Zarządu Województwa Lubelskiego w zakresie: wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego; rozwoju gospodarki i wsparcia przedsiębiorców; rozbudowy i modernizacji linii i przewozów kolejowych. Przedstawimy też najważniejsze dokonania w sferze: środowiska naturalnego; kultury, edukacji i dziedzictwa narodowego oraz promocji, sportu i turystyki.

Redakcja Lubelskie.pl

Z Lublina do Krakowa

Tour de Pologne - jeden z ponad 30 najbardziej znanych wyścigów na świecie, należący do prestiżowego cyklu UCI World Tour (najważniejszych zawodów w kolarstwie szosowym, w tym Tour de France czy Giro d'Italia), po 12 latach ponownie zawita do Regionu Lubelskiego.

W latach 2008 i 2009 w Lubelskiem rozegrano po dwa etapy Tour de Pologne – dwukrotnie z Podlasia do Lublina oraz z Nałęczowa na Podkarpacie. W roku 2021 Województwo Lubelskie będzie gospodarzem dwóch pierwszych etapów, których trasa obejmuje największe miasta - Lublin, Chełm, Zamość oraz atrakcyjne pod względem krajobrazowym (także dla kolarzy - z uwagi na górskie premie) najwyższe położone obszary regionu - Rostocze, Wyżynę Lubelską i Pagóry Chełmskie.

I ETAP: LUBLIN – CHEŁM, 9.08.2021

Trasa, o długości 216,4 km, prowadzi na południe od Lublina – przez Prawiedniki, Bychawę na Rostocze Zachodnie, przebiegając m.in. przez Batorz, Obrocz, Godziszów, Radecznice. Dalej kolarze pojadą nad największym zalewem regionu w Nieliszu i przez Krasnystaw dotrą do Chełma.

Na roztoczańskim odcinku znalazły się trzy górskie premie – w Błażku, Antolinie i Hoszni Abramowskiej, a na całej trasie I etapu rozmieszczono też trzy lotne premie Lotto – w Batorzu, Godziszowie i Krasnymstawie.

II ETAP: ZAMOŚĆ – PRZEMYŚL, 10.08.2021

Trasa, o długości 200,8 km, prowadzi w naszym regionie na południe od Za-

mościa przez Rostocze Środkowe i jego znane letniska Krasnobród i Józefów, a dalej przez Puszcę Solską i Płaskowyż Tarnogrodzki, przebiegając przez Łukową i Obsz, w okolicach której kolarze wjadą na Podkarpacie.

Na roztoczańskim odcinku zlokalizowano premie górską w Wólce Husińskiej oraz dwie premie lotne Lotto – w Krasnobrodzie i Józefowie.

DUŻE WYDARZENIE I DOSKONAŁA PROMOCJA

- Partnerstwo Regionu Lubelskiego w 78. Tour de Pologne doskonale wpisuje się w promocyjny projekt województwa „Lubelskie - Smakuj życie! Z dumą wspieramy sport”. Ranga i medialny zasięg relacji z wyścigu - z telewizyjnymi transmisjami do ponad 100 krajów - gwarantują pokazanie atrakcyjnego wizerunku naszego regionu w kraju i za granicą - podkreśla Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski. - Liczymy, że przy okazji tak renomowanego wydarzenia zarówno jego uczestnicy, partnerzy, jak i kibice śledzący medialne transmisje i relacje odkryją Lubelskie i zechcą poznać bliżej ten region podczas turystycznych wyjazdów.

Marszałek Stawiarski był gospodarzem konferencji prasowej 28 maja w Lubelskim Centrum Konferencyjnym, na której zaprezentowano program i trasę 78. Tour de Pologne. W prezentacji wzięli udział także współgospoda-

rze dwóch lubelskich etapów: Prezydent Lublina Krzysztof Żuk, Prezydent Chełma Jakub Banaszek i Prezydent Zamościa Andrzej Wnuk.

Czesław Lang, dyrektor Lang Team nie krył zadowolenia z faktu powrotu wyścigu po kilkunastu latach do województwa lubelskiego: - Te pierwsze dwa etapy należą do najdłuższych w całym wyścigu i mają specyficzny charakter, z dużą ilością podjazdów. Z pewnością przyjazd w Lubelskie będzie dla nas i zawodników bardzo dużym wydarzeniem.

Prezydenci miast – gospodarzy „lubelskich” etapów 78. Tour de Pologne podkreślali rolę sportu i dużych sportowych wydarzeń w promocji, obiecując organizację koncertów i innych imprez towarzyszących wyścigowi. - Wszystkim, którzy przyjadą do nas na inaugurację wyścigu zapewnimy takie dodatkowe atrakcje – mówił Prezydent Lublina Krzysztof Żuk. A Prezydent Chełma Jakub Banaszek zapewniał, że każdy widz i kibic będzie mógł poczuć pozytywną energię i fantastyczną atmosferę.

Prezydent Zamościa życzył sukcesu w tegorocznym tourze Michałowi Kwiatkowskiemu, wierząc że dobrą passę rozpocznie już od hetmańskiego miasta. Przypomnijmy, że Kwiatkowski wygrał 75. Tour de Pologne w 2018 roku. Natomiast w tourach odbywających się przed kilkunastoma laty także w Lubelskiem najlepszym z Polaków był Marek Rutkiewicz, plasując się na 10 miejscu w roku 2008 i na 6 w roku 2009.

W konferencji 78. Tour de Pologne uczestniczyli organizatorzy wyścigu oraz partnerzy i współgospodarze dwóch pierwszych etapów, fot. Piotr Wójcik

TOUR DE POLOGNE UCI WORLD TOUR 9-15 sierpnia 2021 r.

Etap 1 – 09.08: Lublin – Chełm, 216 km

Etap 2 – 10.08: Zamość – Przemyśl, 201 km

Etap 3 – 11.08: Sanok – Rzeszów, 226 km

Etap 4 – 12.08: Tarnów – Bukovina Resort, 160,5 km

Etap 5 – 13.08: Chochółów, Gm. Czarny Dunajec – Bielsko-Biała, 173 km

Etap 6 – 14.08: Katowice – Katowice (jazda indywidualna na czas), 18 km

Etap 7 – 15.08: Zabrze – Kraków 145 km

tourdepologne.pl

Wykorzystujemy szanse - stawiamy na rozwój

Rozmowa z Marszałkiem Województwa Lubelskiego Jarosławem Stawiarskim

Dokonując podsumowań na półmetku obecnej kadencji władz samorządowych województwa lubelskiego, trzeba przyznać, że ostatni rok z pewnością był wielkim wyzwaniem, a nadzwyczajna sytuacja wymusiła zmiany w planowanych działaniach.

W pewnych obszarach musieliśmy zwerifikować wcześniejsze plany i zamierzenia. Trzeba było podjąć jak najszybsze działania, by zminimalizować konsekwencje pandemii w gospodarce regionu, przygotować wsparcie służby zdrowia i zawalczyć o utrzymanie największej liczby miejsc pracy w Lubelskiem. Obok tego trwała normalna praca na wielu polach należących do kompetencji samorządu województwa. Sądzę, że z jednej strony jesteśmy gotowi do długofalowych działań w warunkach ciągle trwającego zagrożenia epidemicznego, z drugiej chcemy dobrze wykorzystać posiadane narzędzia, aby stymulować rozwój regionu.

Lubelskie było jednym z pierwszych uniijnych regionów, które podjęły działania w walce z pandemią COVID-19. Władze województwa potrafiły szybko zareagować na zagrożenie i skutecznie wykorzystać unijną politykę spójności. Jakie środki w ramach RPO WL 2014-2020 przeznaczono na zwalczanie negatywnych skutków pandemii?

To wielka kwota przekraczająca 334 mln zł i duże zaangażowanie ludzi zarządzających Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego 2014-2020.

Na przykład do Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej trafiło 22 mln zł. Środki zostały wykorzystane na zakup sprzętu. Chodziło o zapewnienie leczenia pacjentów onkologicznych w warunkach bezpiecznych, bez narażania na możliwość kontaktu i transmisji koronawirusa. Zakupiono defibrylatory, aparaty EKG, stoły zabiegowe. Doposażone zostały m.in. Oddział Endokrynologiczny z Zakładem Medycyny Nuklearnej, Oddział Transplantacji Szpiku z Bankiem Komórek Krwiotwórczych czy Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii.

Sześć szpitali wojewódzkich z naszego regionu otrzymało w ramach RPO WL 25,2 mln zł na sprzęt i wyposażenie niezbędne do walki z COVID-19. Środki przeznaczono na zakup respiratorów, videobronchoskopów, defibrylatorów czy aparatów RTG cyfrowych.

Jarosław Stawiarski - Marszałek Województwa Lubelskiego

W ramach dwóch nowych projektów EFS 41 podmiotów leczniczych z naszego województwa otrzymało ponad 20,7 mln zł z funduszy RPO WL. Dofinansowano konieczne zakupy m.in. kombinezonów, fartuchów chirurgicznych, przyłbic czy płynów do dezynfekcji rąk i powierzchni. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Puławach otrzymał 800 tys. zł z dotacji celowej Budżetu Państwa na zakup testów na koronawirusa z krwi i ze śliny oraz zakup maseczek 3-warstwowych.

Nie zapomnieliśmy również o seniorach i domach pomocy społecznej, które są szczególnie narażone na skutki pandemii. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie otrzymał ponad 6,1 mln zł dofinansowania na nowy projekt, dzięki któremu wsparciem zostało objętych 254 instytucji, w tym 213 ośrodków pomocy społecznej, 20 powiatowych centrów pomocy rodzinie, 11 instytucji opieki paliatywno-hospicyjnej oraz 10 schronisk dla osób bezdomnych. Środki zostały przeznaczone m.in. na zakup

maseczek, kombinezonów ochronnych, przyłbic czy płynów do dezynfekcji rąk i powierzchni.

Wszyscy zdajemy sobie sprawę, że pandemia to nie tylko kryzys zdrowotny, ale również konkretne zagrożenie gospodarcze i ogromne konsekwencje społeczne. Wiele środowisk i grup zawodowych wymaga pilnego antykryzysowego wsparcia.

Taka pomoc to jeden z priorytetów naszych działań. W ubiegłym roku, mając na uwadze możliwą utratę źródeł utrzymania wielu osób, zaproponowaliśmy szczególne rozwiązania służące ograniczeniu negatywnych skutków epidemii COVID-19. To Lubelski Pakiet Antykryzysowy przeznaczony dla przedsiębiorstw regionu. W ramach tych działań ponad 122,7 mln zł dofinansowania UE skierowano do mikro-, małych i średnich przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych lub podmiotów o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Przyjęte rozwiązania mają chronić

Otwarcie nowej przychodni kardiologicznej w SPSW im. Jana Pawła II w Zamościu, fot. Piotr Wójcik

miejsca pracy w okresie wprowadzonego przerwania ekonomicznego lub obniżonego wymiaru czasu pracy, a także po tym okresie. Do tej pory dzięki RPO WL udało się wesprzeć ponad 32 tys. miejsc pracy w naszym regionie.

105 mln zł zostało przeznaczonych na dotacje na kapitał obrotowy dla mikro- i małych firm z województwa lubelskiego (w tym osób samozatrudnionych), które znalazły się w sytuacji nagłego niedoboru lub braku płynności w związku z wystąpieniem pandemii. Liczba zawartych umów o dofinansowanie wynosi: 2 811 na łączną wartość wkładu UE ponad 94,5 mln zł. Środki zostały wypłacone już 2651 przedsiębiorcom na łączną kwotę ponad 89 mln zł. Ponad 32,7 mln zł zostało przeznaczonych na uruchomienie pożyczek obrotowo-płynnościowych. Przedsiębiorcy korzystający z pożyczek mogą sfinansować m.in. wynagrodzenia pracowników, spłatę zobowiązań handlowych, czy pokrycie kosztów użytkowania infrastruktury.

Mimo bardzo trudnego czasu zmagania się z pandemią i jej skutkami, bardzo dobrze radzimy sobie z wykorzystaniem środków europejskich, co stawia Lubelskie na czele polskich regionów.

Alokacja w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 wynosi ponad 9,89 mld zł. Wartość podpisanych umów o dofinansowanie to 14,2 mld zł, w tym wkład UE 9,7 mld zł. Zajmujemy pierwsze miejsce w kraju pod względem podpisanych umów (ponad 7 tys.), pod względem liczby zatwierdzonych wniosków o płatność, a także pod względem procentowego wykorzystania alokacji z UE w zawartych umowach na poziomie ponad 98 proc.!

Nie sposób wymienić wszystkich inwestycji i działań, jakie zostały zrealizowane dzięki tym funduszom. Na pewno wpłynęły one znacząco na zmianę gospodarczego i społecznego obrazu regionu. Dzięki środkom z UE zostało m.in. przebudowanych lub zmodernizowanych 363,73 km dróg, zakupiono dziewięć jednostek taboru kolejowego, powstało 96 182 nowych jednostek wytwarzania energii z OZE, wybudowano 244,09 km kanalizacji sanitarnej i 252,46 km sieci wodociągowej.

Przebudowany most na rzece Wieprz w Trawninkach, w ciągu DW 838, fot. Piotr Wójcik

Ponadto 58 702 osób bezrobotnych otrzymało wsparcie, a 6 594 osób skorzystało z bezzwrotnego wsparcia na założenie działalności gospodarczej. W obszarze badań i rozwoju 729 przedsiębiorstw uzyskało finansowanie w celu wprowadzenia produktów nowych dla firm, a 129 przedsiębiorstw współpracuje z ośrodkami badawczymi.

Zainwestowano w infrastrukturę 42 przedszkoli i dofinansowano 2 443 miejsc wychowania przedszkolnego, utworzonych zostało 1 811 miejsc opieki nad dziećmi. Wspartych zostało 3100 obiektów infrastruktury kształcenia zawodowego, a 211 szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażono w sprzęt i materiały dydaktyczne. Fundusze pomogły też w organizacji staży i praktyk u pracodawców dla 11 211 uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego.

W zakresie opieki zdrowotnej wspartych zostało 87 podmiotów leczniczych, 79 233 osób objętych programem zdrowotnym, a 46 710 osób zgłosiło się na badania profilaktyczne. Obok tego zostały objęte wsparciem 28 209 osoby z niepełnosprawnościami i 18 028 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Jest Pan wielkim zwolennikiem rozwoju kolei, zarówno w lokalnej, jak i w znacznie szerszej europejskiej skali. To stanowisko zaprezentował Pan jesienią ubiegłego roku na plenarnej sesji Europejskiego Komitetu Regionów.

Musimy określić jak chcemy kształtować transport publiczny w regionie. Moim zdaniem w przyszłym europejskim systemie mobilności kolei będzie odgrywać

znaczącą rolę. Jednak aby taki system, oparty na kolei, mógł być efektywny, powinien być zintegrowany i stanowić dobrze funkcjonującą sieć. W obecnym okresie w województwie jest modernizowanych lub budowanych 10 dworców kolejowych. Dokonuje się modernizacja dworca kolejowego w Lublinie – stolicy regionu, prowadzone są również inwestycje w terminale logistyczne, punkty przeładunkowe i zakłady utrzymania taboru. Zmianom podlega też sieć kolejowa poprzez podniesienie parametrów technicznych i prędkości przejazdowej, m.in. modernizowana jest główna linia kolejowa łącząca stolicę województwa z Warszawą, co bezpośrednio przyczyni się do skrócenia czasu podróży, zwiększenia przepustowości, a to pozwoli na kursowanie większej liczby pociągów. Obok tego podpisane zostało porozumienie regulujące zasady współpracy zmierzające do powstania Lubelskiej Kolei Aglomeracyjnej, która ma ułatwić mieszkańcom Puław, Parczewa, Chełma i Kraśnika szybki i sprawny dojazd do Lublina.

Planujemy partycypować w pięciu inwestycjach realizowanych w ramach programu Kolej Plus, czyli programu, którego założeniem jest utworzenie lub usprawnienie połączeń kolejowych miejscowości powyżej 10 tys. mieszkańców z miastami wojewódzkimi. Jestem przekonany, że ich realizacja będzie stanowić istotny postęp w eliminowaniu wykluczenia transportowego osób z ograniczoną mobilnością.

Oczywiście inwestycje kolejowe mają ogromne znaczenie na drodze rozwoju regionu, jednak dla naszego województwa niemniej ważna jest rozbudowa i modernizacja dróg.

Mamy świadomość, że nie wolno zaniedbać infrastruktury drogowej, która poprawia dostępność komunikacyjną regionu i przynosi wymierne korzyści gospodarcze. Wymienić tu trzeba między innymi budowę drogi ekspresowej S19, będącej częścią międzynarodowej trasy Via Carpatia, drogę ekspresową S17 łączącą stolicę kraju ze stolicą województwa i wschodnią granicą państwa, ale także szereg dróg wojewódzkich, które modernizujemy w ostatnich latach.

Od listopada 2018 roku zakończono w województwie lubelskim przebudowę i rozbudowę dróg oraz mostów za kwotę ok. 700 mln zł. Najważniejsze inwestycje na drogach wojewódzkich to: rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 815 na odcinku Parczew - Lubartów; rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 835 na odcinku Piotrków - Wysokie; rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 836; rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 837 na odcinku Nielisz - Sitaniec; rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 812 na odcinku Korolówka - Włodawa; rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 801 wraz z budową obwodnicy Stężycy; rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 833 Chodel - Kraśnik z budową obwodnicy Chodla; przebudowa mostu przez Wisłę w Puławach w ciągu drogi Nr 874; budowa mostu

Aleksandra Miroslaw - Ambasadorka OOM LUBELSKIE 2020 i Marszałek Jarosław Stawiarski w towarzystwie maskotki olimpiady - Lubelusia, fot. Paweł Wójcik

przez Wieprz w Trawninkach oraz przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 838.

Mówimy tu o inwestycjach ukończonych, natomiast inne - na kwotę ponad 400 mln zł - są w trakcie realizacji. Jednocześnie planujemy zlikwidować szereg wąskich gardeł w ciągach dróg na obszarze województwa lubelskiego. Dodatkowo, w ramach Krajowego Planu Odbudowy w zakresie inwestycji drogowych, zgłoszono rozbudowę 15 odcinków dróg i budowę 5 obwodnic. To wszystko, jak sądzę poprawi znacząco płynność ruchu oraz bezpieczeństwo podróżujących.

Lubelskie wyraźnie stawia na rozwój i wzmocnienie regionu zarówno w zakresie infrastrukturalnym, ale również społecznym. W kraju kojarzone jest też ze spektakularnymi wydarzeniami sportowymi.

Obok tego intensywnie działamy, aby pobudzić gospodarczo nasz region, wsparliśmy na przykład utworzenie w Tomaszowie Lubelskim Strefy Ekonomicznej, popieramy starania na rzecz utworzenia huty szkła, która jak liczymy będzie dużym pracodawcą w regionie. Koordynujemy działania w ramach Krajowego Planu Odbudowy.

Nie mogę również nie wspomnieć o bliskim mojemu sercu sporcie. Wspieramy młodych uzdolnionych sportowców, fundując im stypendia i nagrody sportowe. W latach 2018-2020 stypendia sportowe otrzymało 860 osób. Odbły się także Mistrzostwa Świata – U20 w piłce nożnej, które rozgrywane były w Lublinie w 2019 r. Województwo Lubelskie było w roku 2020 organizatorem XXVI Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży w sportach halowych „Lubelskie 2020”, z udziałem ponad 2500 sportowców. Bardzo mnie cieszą te wydarzenia, które obok wymiaru sportowego, są również elementem promocji naszego województwa.

Liczę, że kontynuacja różnorodnych działań podejmowanych przez samorząd województwa wzmocni nasz region pod względem inwestycyjnym, zapewni bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańcom i poprawi zaplecze infrastrukturalne, pozwalając zmniejszyć różnice w zakresie rozwoju gospodarczego w poszczególnych częściach województwa. Wierzę, że współdziałanie rządu z samorządami stworzy dobre warunki dla rozwoju firm, które z tej szansy dobrze skorzystają. Zapewniam, że będziemy w kolejnych latach nad tym intensywnie pracować.

Nasze zdrowie jest najważniejsze

Pandemia Covid-19, z którą tocimy walkę od ponad roku, jeszcze wyraźniej pokazała, w jak wielu aspektach lubelskie podmioty lecznicze potrzebują pomocy w kwestiach remontowych, dostosowania dostępności dla osób z niepełnosprawnością i osób starszych, zakupu niezbędnego sprzętu medycznego czy środków ochrony osobistej. Inwestycje, które były realizowane przed pojawieniem się koronawirusa, w ramach dofinansowań unijnych otrzymały dodatkowe środki na walkę z Covid-19.

Zarząd Województwa Lubelskiego na bieżąco reaguje na pojawiające się potrzeby jednostek medycznych na Lubelszczyźnie, traktując je jako priorytet w walce z pandemią. Stąd bardzo duże zaangażowanie dodatkowych środków, liczących w dziesiątkach milionów złotych.

SZEŚĆ SZPITALI JEDEN CEL

Realizowany Projekt Partnerski sześciu szpitali pn.: „Poprawa efektywności działalności wojewódzkich podmiotów leczniczych w obszarach potrzeb zdrowotnych mieszkańców województwa lubelskiego poprzez niezbędne, z punktu widzenia udzielania świadczeń zdrowotnych, prace remontowo-budowlane, w tym w zakresie dostosowania infrastruktury do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, a także wyposażenia w sprzęt me-

dyczny” obejmuje remonty, rozbudowy, modernizacje oraz doposażenie w nowoczesny sprzęt szpitali wojewódzkich w największych miastach regionu.

Partnerami projektu są:

- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Białej Podlaskiej – lider projektu,
- Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Chełmie,
- Samodzielny Publiczny Szpital Wojewódzki im. Jana Bożego w Lublinie,
- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lublinie,
- Szpital Neuropsychiatryczny im. Prof. M. Kaczyńskiego Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lublinie,
- Samodzielny Publiczny Szpital Wojewódzki im. Papieża Jana Pawła II w Zamościu.

Całkowita wartość projektu wynosi: 209 140 564,02 zł, w tym wydatki na COVID-19 to 23 529 411,76 zł.

W ramach partnerstwa realizowane są następujące projekty:

- Modernizacja Oddziału Neurologii z Pododdziałem Udarowym i wczesną rehabilitacją poudarową wraz z ambulatoryjną opieką specjalistyczną w celu wykonywania innowacyjnych procedur medycznych dla pacjentów Samodzielnego Publicznego Szpitala Wojewódzkiego im. Papieża Jana Pawła II w Zamościu. Całkowita wartość projektu 7,2 mln zł.

- Zakup specjalistycznego sprzętu medycznego dla Samodzielnego Publicznego Szpitala Wojewódzkiego im. Jana Bożego w Lublinie celem zwiększenia dostępności do świadczeń medycznych oraz poprawy jakości udzielanych usług medycznych. Łączna wartość projektu 7,5 mln zł.
- Budowa nowoczesnego pawilonu Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego w Szpitalu Neuropsychiatrycznym im. prof. Mieczysława Kaczyńskiego SPZOZ w Lublinie. Całkowity koszt projektu - ponad 24,6 mln zł.
- Rozbudowa Oddziału Kardiologicznego Samodzielnego Publicznego Szpitala Wojewódzkiego im. Papieża Jana Pawła II w Zamościu. Wartość projektu - ponad 38 mln zł.
- Utworzenie obszaru obserwacyjno-izolacyjnego oraz poczekalni z punktami triage w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Lublinie. Koszt projektu 1,2 mln zł.

Wyremontowany oddział rehabilitacji w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Lublinie, fot. Piotr Wójcik

ROZBUDOWA I WYPOSAŻENIE COZL

W 2020 roku zakończono dwa projekty związane z rozbudową i wyposażeniem Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej im. św. Jana z Dukli w Lublinie:

- Rozbudowa Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej im. św. Jana z Dukli. Łączne nakłady finansowe wyniosły 316 mln zł.
- Zakup specjalistycznego wyposażenia i technologii teleinformatycznych dla Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej im. św. Jana z Dukli. Całkowity koszt projektu to blisko 62 mln zł.

Jednostka realizuje także projekt pn. „Prospektywna pełnoprofiliowa onkologia dla Lubelszczyzny – doposażenie Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej im. św. Jana z Dukli w Lublinie poprzez zwiększenie jakości i dostępności do specjalistycznych świadczeń onkologicznych”, który stanowi kontynuację zadania inwestycyjnego pn. „Rozbudowa i modernizacja Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej im. św. Jana z Dukli” i tym samym jest ściśle komplementarny z tą inwestycją. Przedmiotem przedsięwzięcia jest doposażenie w niezbędny sprzęt medyczny jednostek COZL. Całkowita wartość projektu wynosi: 67,5 mln zł, w tym wydatki na COVID – 19 sięgają 26 mln zł.

Nowe karetki dla lubelskiego Pogotowia Ratunkowego, fot. Piotr Wójcik

ZAANGAŻOWANIE W WALKĘ Z COVID-19

W 2020 roku Lubelskie podczas epidemii Covid-19 czynnie zaangażowało się w organizację pomocy dla szpitali województwa lubelskiego. Ze środków pochodzących z budżetu województwa zakupiono środki ochrony indywidualnej takie jak: maseczki, rękawiczki jednorazowe, fartuchy i kombinezony oraz środki dezynfekcyjne do dezynfekcji rąk i powierzchni. Zakupione środki prze-

kazano jednostkom ochrony zdrowia podległym samorządowi województwa. Na walkę z COVID-19 wykorzystano także środki pochodzące z Unii Europejskiej. Fundusze te przeznaczone były na zakup aparatury medycznej i diagnostycznej (w tym respiratorów), środków ochrony osobistej oraz środków dezynfekcji na rzecz podmiotów leczniczych całego województwa, w tym także szpitali klinicznych oraz powiatowych. Zwiększono również potencjał laboratoriów w szpitalach podległych Samorządowi Województwa Lubelskiego. Łącznie na ten cel przeznaczono ponad 133 mln zł.

Podjęto także szereg działań na rzecz wsparcia jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej, celem zapobiegania rozprzestrzeniania się COVID-19 poprzez doposażenie stanowisk pracy w sprzęt niezbędny do walki z epidemią, dodatkowe wynagrodzenia w formie dodatków, zatrudnienie nowych osób, zapewnienie miejsc do kwarantanny oraz wyżywienie dla pracowników pozostających razem z mieszkańcami w DPS podczas stwierdzonych przypadków COVID-19, zakup środków ochrony osobistej. Łączny koszt tych działań wyniósł 33 770 034,54 zł, w tym:

- Wsparcie dla 46 domów pomocy społecznej, 213 ośrodków pomocy społecznej, 20 powiatowych centrów pomocy rodzinie, 11 instytucji opieki paliatywno-hospicyjnej, 10 schronisk dla osób bezdomnych poprzez zakup sprzętu i zakup środków ochrony indywidualnej. Projekty współfinansowane ze środków EFS (PO WER i RPO WL). Razem: 33 168 034,54 zł.
- Wsparcie organizacji pozarządowych ze środków województwa lubelskiego w trybie konkursowym oraz pozakonkursowym w kwocie 202 000,00 zł
- Wsparcie zakładów aktywności zawodowej w trudnej sytuacji rynkowej ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w kwocie 400 000,00 zł.

Pawilon Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego w Szpitalu Neuropsychiatrycznym w Lublinie, fot. Piotr Wójcik

ROZWÓJ: FUNKCYJONALNY, INNOWACYJNY, ZRÓWNOWAŻONY

Głównym celem takiego dokumentu jest wskazanie dziedzin potrzebujących wsparcia oraz dążenie do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego zarówno teraz, jak i w przyszłości. Po przeszło dwóch latach od rozpoczęcia oficjalnych działań związanych z opracowaniem Strategii Województwa Lubelskiego do 2030 roku, Sejmik Województwa Lubelskiego w dniu 29 marca 2021 roku przegłosował uchwałę o jej przyjęciu.

CZYM JEST STRATEGIA DLA WOJEWÓDZTWA?

Strategia jest dokumentem, który określa mocne i słabe strony województwa, szczegółowo analizuje poszczególne sektory gospodarki, życia społecznego, edukacji, rynku pracy, struktury przestrzennej, kultury, rolnictwa i środowiska. Jej głównym celem jest wskazanie dziedzin potrzebujących wsparcia oraz dążenie do zrównoważonego rozwoju, rozumiane go jako rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi środowiska naturalnego oraz trwało-

ści podstawowych procesów przyrodniczych. Tak rozpoznane potrzeby i zrównoważony rozwój mają zagwarantować możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności oraz obywateli zarówno współczesnego, jak i przyszłych pokoleń.

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego jest podstawą do konstruowania programu Fundusze Europejskie dla Województwa Lubelskiego 2021-2027, a także przygotowywania dokumentów niezbędnych dla wykorzystania różnych mechanizmów wsparcia rozwoju regionalnego, m.in. planowanych do wprowadzenia: kontraktów programowych, kontraktów sektorowych, porozumień terytorialnych. Wdrożenie programu Fundusze Europej-

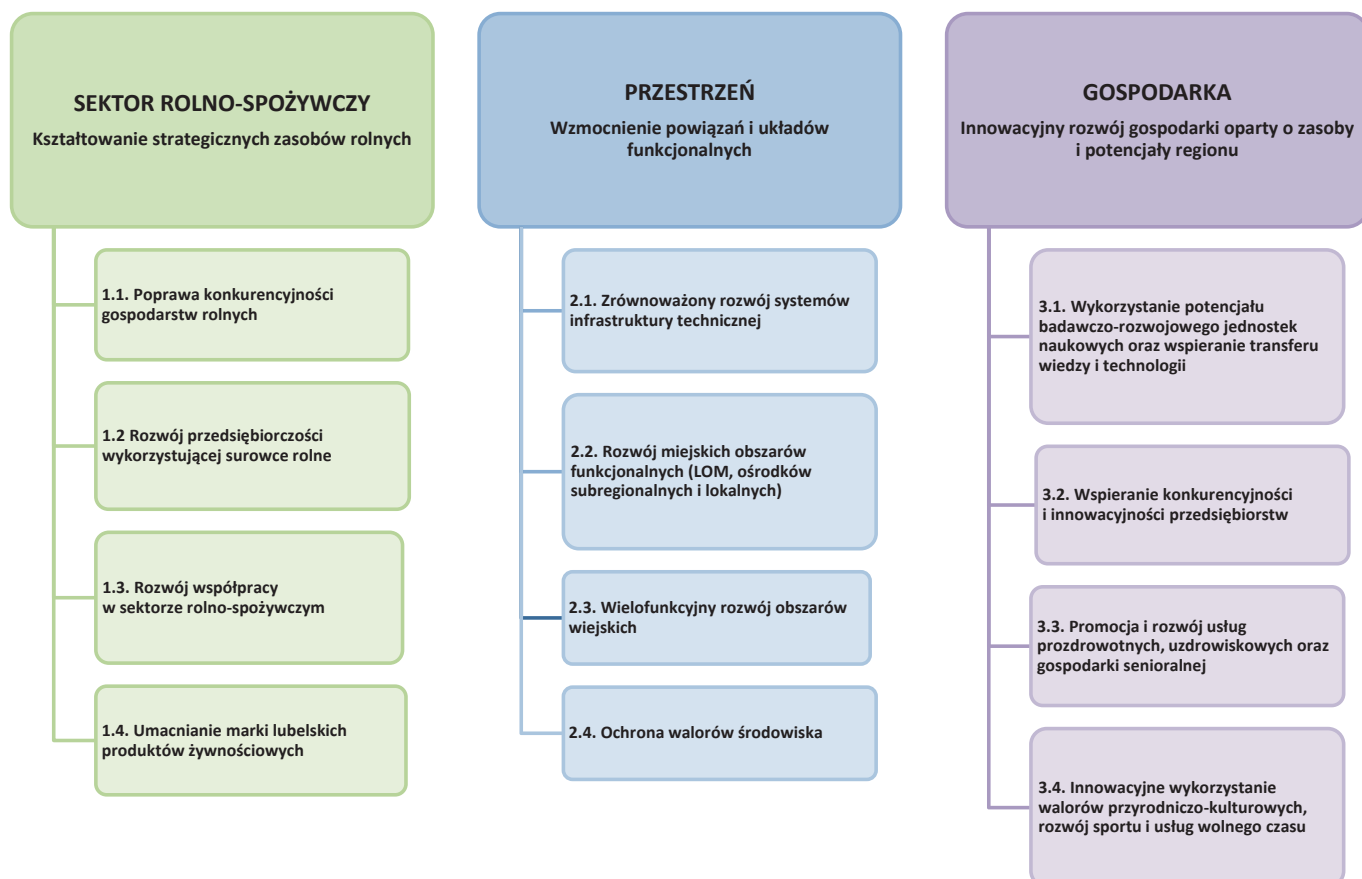
skie dla Województwa Lubelskiego 2021-2027 służyć będzie realizacji celów nakreślonych w strategii.

WIZJA I CELE ROZWOJU

W celu klarownego przekazu założeń Strategii, jej cele zostały podzielone na cztery zasadnicze obszary:

Kształtowanie strategicznych zasobów rolnych

Dla osiągnięcia tego celu bardzo ważną będzie pomoc i stymulowanie producentów do zapewnienia wysokich standardów jakościowych zarówno wytwarza-

nych surowców, jak i produktów finalnych. Takie podejście i sposób działania pozwoli na wykorzystanie unikatowych cech i tradycji lubelskiego rolnictwa, umacnianie wizerunku gospodarstw rolnych z terenu województwa lubelskiego jako producentów żywności wysokiej jakości, produkowanej w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a także odpowiadającej na specyficzne potrzeby zgłaszane przez grupy konsumentów.

Ważnym czynnikiem będzie wzmocnienie organizacji wsparcia instytucjonalnego, usługowego, logistycznego oraz promocji produktów rolniczych w różnych jego formach. Kluczowym aspektem tych działań będzie ściślejsze powiązanie gospodarstw rolnych z rynkiem. Dobrze i wyprzedzające rozpoznanie potrzeb konsumentów (krajowych i zagranicznych) w zakresie wymagań i oczekiwań co do asortymentu, cech i rodzaju finalnych produktów pozwoli na efektywne i trafne decyzje kształtowania produkcji rolnej. Dotyczy to nie tylko żywności, ale i innych produktów, dla których bazą bądź istotnym składnikiem są surowce rolne.

Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych

Poprawa regionalnych i międzyregionalnych powiązań komunikacyjnych z uwzględnieniem szkieletowego układu dróg ekspresowych (S19, S17 i S12) oraz

planowanej autostrady A2, w tym budowa obwodnic miast - to podstawowy cel drugiego obszaru, który ma zapewnić także rozwój lokalnych układów drogowych w powiązaniu z ruchem rowerowym, aby umożliwić dostęp do podstawowych usług. Zakłada on także poprawę komunikacji publicznej regionalnej i międzyregionalnej.

Szczególnym założeniem jest wdrażanie Odnawialnych Źródeł Energii z gwarancją niskoemisyjności oraz szeroko pojętą ochroną środowiska. Warto zaznaczyć, że już teraz prawie jedna czwarta powierzchni naszego regionu objęta jest ochroną w ramach: dwóch parków narodowych, 17 parków krajobrazowych, 17 obszarów chronionego krajobrazu, 87 rezerwatów przyrody i 123 obszarów Natura 2000. Region, o dużym potencjale wykorzystania odnawialnych źródeł energii (przede wszystkim słonecznej, wiatrowej, geotermalnej oraz pochodzącej z biomasy), przyjął też uchwałę anty-smogową.

Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu

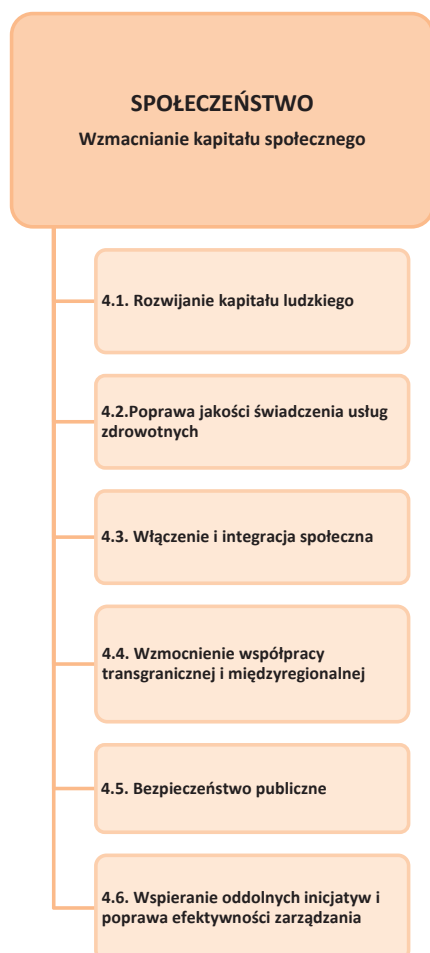
Istotną płaszczyzną dynamizowania rozwoju gospodarczego będą działania na rzecz umocnienia wśród przedsiębiorców i pracowników, kultury innowacyjności oraz współpracy ukierunkowanej na ciągłe poszukiwanie nowych

możliwości rozwojowych i nowych modeli biznesowych. Ważnym kierunkiem będzie intensyfikacja powiązań międzysektorowych (w tym sektora prywatnego z publicznym), które powinny sprzyjać łączeniu umiejętności i kompetencji, wzajemnej inspiracji, wspólnemu poznawaniu i odkrywaniu, a przez to kreowaniu i wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań. Pierwszorzędne znaczenie ma tu szersze niż dotychczas transferowanie wiedzy i nowatorskich rozwiązań z uczelnianych laboratoriów i instytutów badawczo-rozwojowych do przedsiębiorstw regionu.

Podejmowane będą działania na rzecz tworzenia i rozwijania kompleksowych produktów turystycznych, które w łańcuch korzyści ekonomicznych włączyć będą społeczności lokalne, a nie tylko właścicieli obiektów turystycznych. Takie sieciowanie produktów wpłynie na zwiększenie turystycznej atrakcyjności wielu miejsc i obszarów regionu, podnosząc opłacalność prowadzenia działalności podmiotom z branży okolicznej.

WZMACNIANIE KAPITAŁU SPOŁECZNEGO

Za konieczne uznano podjęcie działań na rzecz wykorzystania potencjału osób,

Strategia Województwa Lubelskiego do 2030 roku to pierwszorzędny dokument, wskazujący priorytetowe cele i kierunki rozwoju na najbliższą dekadę. Prace nad strategią, w tym dziesiątki spotkań i konsultacji społecznych, trwały ponad dwa lata. Uchwalenie jej w końcu marca tego roku przez Sejmik Województwa Lubelskiego, jest zdecydowanym podkreśleniem pro-rozwojowych działań władz wojewódzkich na półmetku obecnej kadencji. Zarząd Województwa Lubelskiego, od ponad roku wdrażający doraźne programy i angażujący nieplanowane wcześniej fundusze w walkę ze skutkami pandemii, jest jednocześnie świadomy wyzwań jakie stawia obecny czas. To nie tylko bieżące reagowanie i łagodzenie kryzysowej sytuacji, ale świadome planowanie odbudowy i rozwoju w oparciu o bardzo duże unijne fundusze. Musimy być na to przygotowani i pewni podejmowanych działań służących wzmocnieniu regionalnej gospodarki, modernizacji infrastruktury, poprawie warunków życiowych i sytuacji materialnej mieszkańców naszego regionu. Przyjęta strategia precyzuje zarówno najważniejsze kierunki rozwoju, jak i obszary wsparcia – zgodnie z nadrzędną dla nas zasadą zrównoważonego rozwoju. Chcemy rozwijać strategiczne dla regionu Miejskie Obszary Funkcjonalne – stołecznego Lublina oraz innych dużych subregionalnych ośrodków: Białej Podlaskiej, Chełma, Zamościa i Puław. Nie zapominamy jednak i z niemałą uwagą będziemy podchodzić do rozwoju i wzmocnienia pozostałych kilkunastu miast powiatowych w województwie, stanowiących ważne ośrodki administracji, ale też wielu innych usług, dla lokalnych społeczności.

Patrząc na społeczno-gospodarczą specyfikę Lubelszczyzny, cieszę się, że strategia przykładającą tak dużą wagę do potencjału rolno-spożywczego. Musimy zdecydowanie bardziej wykorzystywać ten potencjał, starając się tu na miejscu przetworzyć jak najwięcej wyprodukowanych produktów rolnych i sprzedawać je na zewnątrz jako artykuły najlepszej jakości, poszukiwane i wybierane przez konsumentów. Nasi przedsiębiorcy zarobią więcej za przetworzone produkty niż za surowce, będą też mogli rozszerzyć działalność i stworzyć nowe miejsca pracy.

Nasze rolnictwo, ale i inne branże gospodarki powinny znacznie częściej i więcej czerpać z nowych rozwiązań i technologii opracowywanych przez naukowców z naszych uczelni, instytutów, ośrodków badawczo-rozwojowych. Potencjał akademicki Lublina i regionu to kolejny atut dostrzeżony w strategii, który może bardzo pozytywnie wpłynąć na innowacyjny rozwój województwa, zmieniając jego pozycję w krajowym i europejskich rankingach.

Zbigniew Wojciechowski
Wicemarszałek Województwa Lubelskiego

które nie miały odpowiednich warunków do funkcjonowania na rynku pracy (w tym np. osoby starsze, z niskimi kwalifikacjami, osoby z niepełnosprawnościami). Wspierane będą działania na rzecz uczenia się przez całe życie, służące poprawie wiedzy, kompetencji, umiejętności i zmianie kwalifikacji, w tym na rzecz osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Strategia skupia się także na trudnych sprawach związanych z uzależnieniami, problemami rodzinnymi (w tym godzeniu obowiązków zawodowych z rodzinnymi, opiece nad dziećmi i osobami zależnymi, aktywizacji społeczności

lokalnej w działaniach związanych z deinstytucjonalizacją). Za ważne uznaje promowanie i wspieranie podmiotów realizujących usługi społeczne w środowisku lokalnym, m.in. powstawania Centrów Usług Społecznych, przedsięwzięć na rzecz integracji społecznej i aktywizacji zawodowej osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Skupia się także na integracji i aktywizacji społeczności marginalizowanych oraz wspieraniu i rozwoju sektora nadal mało docenianej ekonomii społecznej i solidarnej. W relacjach transgranicznych wspierane będą działania na rzecz budowania do-

brośniedzkich kontaktów sprzyjających wymianie gospodarczej, kulturowej, a także rozwiązywaniu wspólnych problemów w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz bezpieczeństwa publicznego. Intensywne kontakty międzyregionalne z partnerami zarówno z państw UE, jak i całego świata, powinny otwierać nowe szanse i możliwości szczególnie ważne dla rozwoju gospodarczego województwa.

Wyposażenie służb publicznych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo w nowoczesne narzędzia pozwoli na skuteczniejsze reagowanie w sytuacjach kryzysowych, a także podejmowanie działań zapobiegawczych na szerszą skalę. Tym samym możliwe będzie ograniczenie strat w gospodarce i społecznych oraz zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców regionu.

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Przyjmując model zrównoważonego rozwoju, Strategia wskazuje na Obszary Strategicznej Interwencji obejmujące:

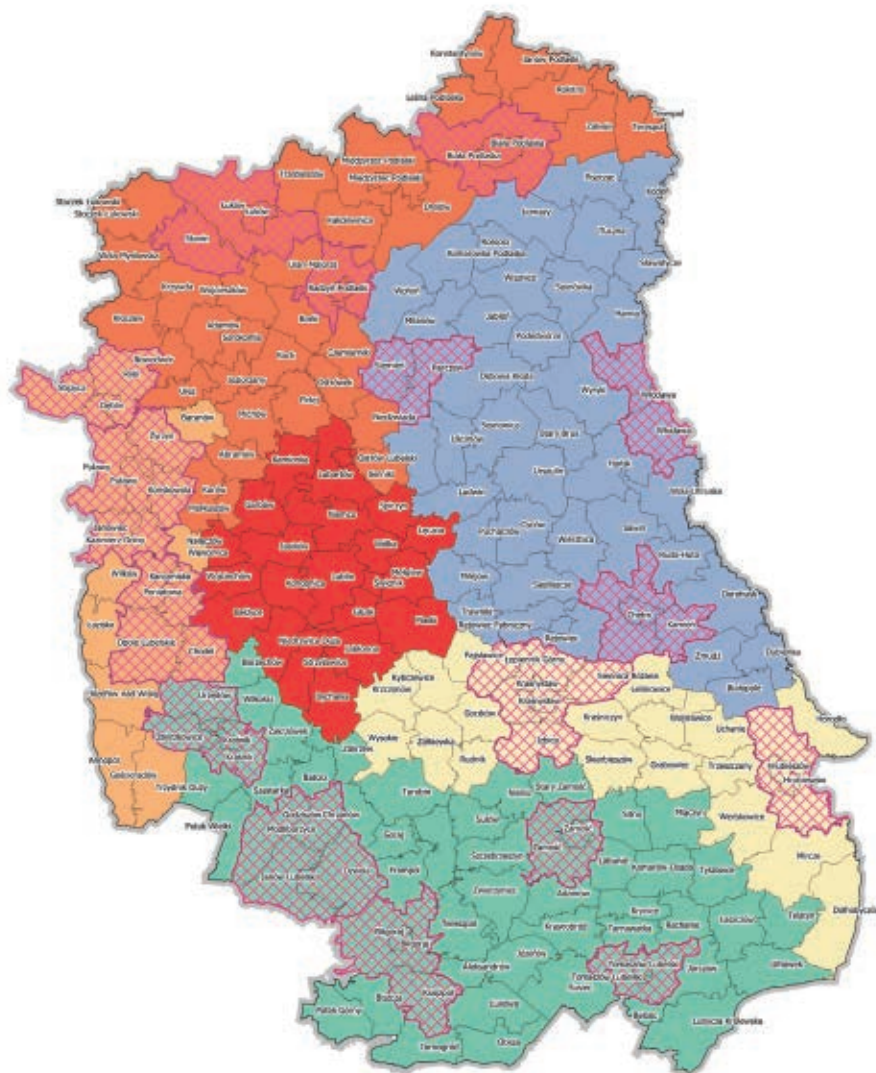
- obszary współpracy w strefach silnego oddziaływania miast (MOF – Miejskie Ośrodki Funkcjonalne);
- strefy funkcjonalne, charakteryzujące się wspólnymi uwarunkowaniami i celami rozwojowymi, na których przewidyje się współpracę w układach ponadlokalnych i wiejskich w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Wychodząc naprzeciw integracji planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego wyraźnie podkreślony został wymiar terytorialny. Oznacza to przyjęcie podejścia funkcjonalnego i wykorzystania indywidualnych cech i potencjałów, zróżnicowanych tematycznie w określonych Obszarach Strategicznej Interwencji (OSI). Wsparcie z poziomu regionu będzie więc bardzo starannie, celowo i dokładnie adresowane w te miejsca i terytoria, gdzie jest ono najbardziej potrzebne i efektywne, aby osiągnąć cele rozwojowe.

W Strategii 2030, z poziomu regionalnego wskazane zostały 22 Obszary Strategicznej Interwencji, w tym:

- OSI subregionalne tj.: Roztocze, Polesie, Powiśle, Podlaski, Żywiecki;
- Miejski Obszar Funkcjonalny (MOF/LOM) Lublina;
- OF ośrodków subregionalnych tj.: Chełm, Biała Podlaska, Zamość, Puławy;
- MOF ośrodków lokalnych dla 12 obszarów pozostałych miast powiatowych w województwie.

Warto podkreślić, że takie podejście stwarza szanse na dynamizację rozwoju dla każdego miejsca w naszym województwie.

Obszary Strategicznej Interwencji

UCHWAŁA ANTYSMOGOWA DLA LUBELSZCZYZNY

W TROSCE O CZYSTE POWIETRZE

Przeciwdziałanie zanieczyszczeniu powietrza to nasza wspólna sprawa. Uchwała antysmogowa, uchwalona w lutym 2021 roku przez Sejmik Województwa Lubelskiego, jest rozwiązaniem optymalnym na drodze do poprawy jakości powietrza w województwie.

Marszałek Województwa Lubelskiego informuje, że dnia 19 lutego 2021 r. Sejmik Województwa Lubelskiego przyjął uchwałę Nr XXIII/388/2021 w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa lubelskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw - tzw. „uchwałę antysmogową” dla województwa lubelskiego. Uchwała określa wymagania w zakresie eksploatacji nowych urządzeń grzewczych dopuszczonych do stosowania, wprowadza przepisy przejściowe dla funkcjonujących instalacji niespełniających wymagań oraz zakazuje stosowania najgorszych jakościowo paliw, a jej regulacje obejmują cały obszar województwa.

Przeciwdziałanie zanieczyszczeniu powietrza to nasza wspólna sprawa. Uchwała antysmogowa została przygotowana po wnikliwej analizie wielu aspektów m.in. środowiskowych, ekonomicznych, zdrowotnych oraz w oparciu o wniesione uwagi i wnioski przedłożone podczas dwukrotnych konsultacji jej projektu.

WYMIENIĆ KOCIOŁ

Użytkownicy wysokoemisyjnych kotłów węglowych powinni w najbliższych latach wymienić je na urządzenia Ecodesign, spełniające normy ekoprojektu lub inne ekologiczne i niskoemisyjne źródła ogrzewania. Warto pamiętać o określonych terminach wymiany, do dnia:

- 31 grudnia 2023 r. - kotły bezklasowe oraz kotły klasy 1 i 2;
- 31 grudnia 2026 r. - kotły klasy 3 i 4;
- 31 grudnia 2029 r. - kotły klasy 5.

Jeśli planujesz montaż nowego ogrzewacza pomieszczeń, np. kominka, czy kozy, to pamiętaj, że urządzenia takie od 1 stycznia 2022 r. także muszą spełniać wymagania ekoprojektu.

MIEJ ŚWIADOMY
WPŁYW NA ŚRODOWISKO

Używaj tylko dobrej jakości paliw z legalnych źródeł! Pamiętaj, że spalanie węgla kamiennego niskiej jakości (muły, floty, drobny miał), węgla brunatnego i drewna o wilgotności powyżej 20% jest zakazane. Zalecane paliwa to: gruboziarnisty węgiel kamienny, ekogroszek, pelet, brykiet, biomasa drzewna, drewno sezonowane (dąb, buk, grab, brzoza).

Wymieniając piec na niskoemisyjny oraz stosując zalecany opał dbasz o lepszą jakość powietrza, a także o zdrowie swoje i swoich bliskich.

SKORZYSTAJ
Z POMOCY DORADCY

Zespół specjalistów z Oddziału Odnawialnych Źródeł Energii w Departamencie Środowiska i Zasobów Naturalnych UMWL udzieli informacji i pomoże w podjęciu decyzji dotyczącej wyboru nowego źródła ciepła. Wskaże też możliwości dofinansowania wymiany starego kotła.

Kontakt z zespołem Doradców Energetycznych: doradztwo.energetyczne@lubelskie.pl lub pod numerami telefonów: (81) 537 16 17, (81) 537 16 16.

Obecnie głównym naszym dążeniem jest zapewnienie szerokiego dostępu do rzetelnej i wiarygodnej wiedzy o przyczynach i skutkach zanieczyszczonego powietrza, informacji o stanie powietrza, działaniach na rzecz poprawy jego jakości oraz najważniejszych zapisów uchwały antysmogowej.

Treść uchwały dostępna jest na stronie BIP UMWL w zakładce Uchwały Sejmiku, a więcej informacji można uzyskać telefonicznie w Departamencie Środowiska i Zasobów Naturalnych UMWL: 81 44 16 712.

fot. freepik.com

Jednym z fundamentów podejmowanych przez nas działań w kwestii czystego powietrza w województwie lubelskim jest z jednej strony dbanie o życie i zdrowie mieszkańców, z drugiej troska o ich finanse, które i tak są w trudnej sytuacji przez pandemię. Stąd zakres i tempo ograniczeń i zakazów wprowadzonych uchwałą. Przedmiotowy dokument cechuje, moim zdaniem, kompleksowe i pragmatyczne podejście do kwestii czystego powietrza w naszym regionie.

Uważam, że kluczem do sukcesu jest budowanie świadomości, że to my – mieszkańcy mamy ogromny wpływ na jakość powietrza wokół nas. Pamiętajmy, że głównym źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza pozostaje sektor komunalno-bytowy.

Zainicjowana w tym roku przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego kampania edukacyjna w radiu i telewizji: „Lubelskie dla środowiska” będzie zawierała między innymi informacje na temat zapisów uchwały antysmogowej oraz wyzwań i zagrożeń dla środowiska naturalnego, w tym czystego powietrza.

Zrobimy wszystko, aby mieszkańcy mieli świadomość, że na terenie województwa lubelskiego obowiązują tzw. uchwała antysmogowa i aby znali jej zapisy. Przeprowadzimy w tym zakresie dedykowaną kampanię informacyjną. Dołożymy wszelkich starań, aby posiadali wiedzę, jak ważne jest to czym palą, w czym palą, jak palą, że są zalecenia producentów kotła w zakresie optymalnych parametrów węgla dla danego urządzenia. Mieszkańcy muszą mieć świadomość, że są świadectwa jakości paliw stałych, które każdy sprzedawca ma obowiązek przekazać konsumentowi.

Sebastian Trojak
Członek Zarządu Województwa Lubelskiego

BEZPIECZEŃSTWO, JAKOŚĆ, WYGODA

Poprawa bezpieczeństwa kierowców, rowerzystów i pieszych oraz podniesienie atrakcyjności Województwa Lubelskiego to jeden z głównych celów jaki postawił sobie Zarząd Województwa Lubelskiego. Na drogach regionu, administrowanych przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie, trwają wielkie przebudowy.

Efektom inwestycji ostatnich lat jest prawie 110 km nowych dróg, wraz z infrastrukturą towarzyszącą - ścieżkami rowerowymi, chodnikami, bezpiecznymi przejściami dla pieszych, zatokami autobusowymi, energooszczędnym oświetleniem, odwodnieniem i nową kanalizacją. Koszt tych prac, które realizowane były z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020, Programu Operacyjnego Polska Wschodnia, Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina, czy z budżetu Województwa Lubelskiego, wyniósł 568 mln zł.

ROZBUDOWA DW 835

W maju 2019 roku do użytku oddany został kilkunastokilometrowy odcinek drogi wojewódzkiej nr 835 od granicy miasta Lublin do Piotrkowa, na terenie gmin Głusk i Jabłonna. Zakres inwestycji obejmował m.in.: poszerzenie i wzmocnienie istniejącej nawierzchni, umocnienie poboczy, korektę łuków, budowę ciągów pieszo-rowerowych oraz ciągów pieszych i ścieżek rowerowych, rozbudowę istniejących 24 skrzyżowań z innymi drogami publicznymi, budowę 31 zatok autobusowych i postojowych, pętli autobusowej, przejść dla pieszych, oświetlenia drogowego, zapewnienia dostępności dla wszystkich uczestników ruchu, w szczególności dla osób niepełnosprawnych.

Cały 16-kilometrowy odcinek dostosowano do klasy drogi GP o nośności 115kN/oś. Całkowita wartość projektu wyniosła ponad 103 mln zł, z czego dofinansowanie z EFRR ponad 78 mln zł.

ROZBUDOWA DW 812

W lipcu 2020 roku oddano do użytku kilkunastokilometrowy odcinek drogi wojewódzkiej nr 812. Inwestycja zrealizowana została przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie w ramach projektu „Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 812 na odcinku Korolówka-Włodawa”, finansowanego ze środków Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa (Program Współpracy Trans-

Skrzyżowanie dróg 833 i 747 w Przytykach k. Chodla, fot. archiwum ZDW

granicznej Polska – Białoruś – Ukraina). Dofinansowanie unijne wyniosło 5,76 mln euro, a wkład własny województwa lubelskiego 1,04 mln euro.

Na blisko pięciokilometrowym odcinku drogi pomiędzy Korolówką i Włodawą wykonano m.in. rozbudowę do drogi jednojezdniowej dwupasmowej o klasie GP i nośności 115kN/oś, przebudowę skrzyżowań, w tym ronda, przepustów drogowych. Wybudowano osiem zatok autobusowych, ścieżkę rowerową (1,6 km), chodniki i ponad trzykilometrowy ciąg pieszo-rowerowy.

Przebudowa newralgicznego i znajdującego się wcześniej w fatalnym stanie technicznym odcinka ważnej drogi wojewódzkiej nr 812 Biała Podlaska – Wisznice – Włodawa – Chełm – Rejowiec – Krasnystaw w znaczący sposób poprawiła dostępność komunikacyjną i bezpieczeństwo ruchu tranzytowego samochodów kierujących się z przejścia granicznego w Dorohusku w stronę Białej Podlaskiej, Białegostoku oraz przejść granicznych z Litwą. Remont odcinka miejskiego we Włodawie umożliwił lepszy dostęp do drogi krajowej nr 82 z centrum miasta. Co ważne, rozbudo-

wa DW 812 znacząco usprawni też podróż turystów zmierzających z Lublina, Białej Podlaskiej i północnej części Polski nad jezioro Białe. Dotyczy to zarówno podróżujących samochodami, jak i rowerami.

ROZBUDOWA DW 838

Nowy most na Wieprzu w Trawnikach oraz przebudowany ponad trzykilometrowy odcinek pomiędzy tą przeprawą a skrzyżowaniem z drogą krajową nr 12 - to efekt inwestycji na drodze wojewódzkiej nr 838 Głębokie - Dorohucza - Trawniki - Fajslawice. Czteroprzęsłowy most, o długości blisko 240 m i szerokości 13,7 m, ma obciążenie klasy A, natomiast droga klasę G i nośność 115kN/oś.

Budowa nowej przeprawy mostowej i przebudowany odcinek DW 838 w sposób znaczący przyczyni się nie tylko do skrócenia czasu przejazdu, ale także do zwiększenia bezpieczeństwa podróżnych. Inwestycja, o łącznej wartości ponad 40 mln zł, została sfinansowana ze środków budżetu województwa.

Wjazd na obwodnicę Stężycy w ciągu DW 801, fot. ZDW Lublin

ROZBUDOWA DW 801

Od 24 grudnia 2020 roku kierowcy mogą korzystać z obwodnicy Stężycy. Zadanie to zostało zrealizowane w ramach projektu „Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 801 Warszawa - Karczew - Wilga - Maciejowice - Dęblin - Puławy na odcinku od granicy województwa lubelskiego do skrzyżowania z drogą krajową S12 w m. Puławy. Etap I budowa obwodnicy m. Stężycza”. Wartość robót, współfinansowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, to ponad 26 mln zł.

Zakres prac był bardzo szeroki i obejmował budowę obwodnicy (o długości 6,15 km) miejscowości Stężycza wraz z budową i rozbudową obiektów inżynierskich oraz zabezpieczeniem lub rozbudową urzędzeń obcych kolidujących z rozbudowywaną drogą i obiektami inżynierskimi. Nowa droga ma klasę G i nośność 115 kN/oś. Wybudowano m.in. trzy skrzyżowania, w tym rondo na przecięciu DW 801 i DP 1405L, drogi dojazdowe równoległe do obwodnicy, ciągi pieszo-rowerowe.

Warto dodać, że obecnie trwa kolejna inwestycja na drodze wojewódzkiej nr 801 - budowa obwodnicy (o długości 5,7 km) miasta Dęblin.

ROZBUDOWA DW 837

Podniesienie jakości drogi wojewódzkiej nr 837 Piaski - Żółkiewka Wieś - Nielisz

- Sitaniec, na odcinku Nielisz – Sitaniec i dostosowanie jej do wymogów klasy G i nośności 115 kN/oś, daje kierowcom podróżującym od Zamościa do Świdnika czy Lublina większe możliwości wyboru dojazdu jedną z trzech równorzędnych jakościowo tras. Do tej pory komfort podróżowania zapewniały jedynie drogi krajowe – nr 17 oraz nr 74 i 19. Od grudnia 2019 roku wygodną i bezpieczną alternatywą może być zmodernizowana DW 837.

Rozbudowa 16 km drogi wojewódzkiej realizowana była ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego 2014-2020. Całkowita wartość projektu wyniosła ponad 156 mln zł., z czego dofinansowanie unijne przekroczyło 126 mln zł.

W ramach inwestycji nie tylko gruntownie poszerzono i rozbudowano drogę, ale wykonano nowy most na rzece Łabuńce, wybudowano bądź przebudowano 24 skrzyżowania z drogami powiatowymi i gminnymi, zatoki autobusowe dostosowane do potrzeb niepełnosprawnych, chodniki, ścieżkę rowerową 4,7 km i ciąg pieszo-rowerowy o długości prawie 11,5 km.

ROZBUDOWA DW 833

Trwają prace przy rozbudowie drogi wojewódzkiej nr 833, która łączy Kraśnik z Chodłem. Jej celem jest nie tylko poprawa jakości jazdy i bezpieczeństwa podróżnych, ale przede wszystkim wy-

prowadzenie ruchu tranzytowego z Kraśnika poprzez tzw. północną obwodnicę.

Całkowity koszt realizacji projektu wynosi ponad 86 mln zł, z czego dofinansowanie unijne 77 mln zł. Zakończenie inwestycji planowane jest w listopadzie 2021 r.

Nowy odcinek obwodnicy rozpoczyna się w miejscu skrzyżowania z drogą gminną (ul. Graniczna), a kończy na projektowanym skrzyżowaniu z drogą krajową nr 19 (ul. Lubelska, granica miejscowości Kraśnik i Lasy). Na początkowym odcinku rozbudowy przewidziano drogę jednojezdniową z dwoma pasami ruchu oraz dodatkowymi drogami dla obsługi terenów przyległych, natomiast pomiędzy rondami turbinowymi przy Fabryce Łożysk Toczných i na skrzyżowaniu ulic Urzędowskiej, Granicznej i nowo budowanego odcinka DW 833 droga będzie dwujezdniowa o dwóch pasach ruchu dla każdej jezdni. Na skrzyżowaniach zaprojektowano dodatkowe pasy ruchu dla pojazdów skręcających w lewo. W okolicy F&T przewidziano stanowisko do ważenia i kontroli pojazdów przez ITD.

Jesienią ubiegłego roku zakończyła się inwestycja na przeciwnym końcu drogi wojewódzkiej 833 w okolicach Chodla. Miejscowość ta uzyskała nową obwodnicę i wygodny dojazd do DW 833 przez rondo w Godowie. Drogę Chodel-Kraśnik połączono też z inną strategiczną drogą wojewódzką 747 Kopnica - Iłża.

Rozbudowa i modernizacja dróg wojewódzkich to jeden z naszych priorytetów. Od początku kadencji przeznaczyliśmy na ten cel 740 mln zł i z pewnością w kolejnych latach będziemy chcieli utrzymać to inwestycyjne tempo. Wiele naszych dróg, obok funkcji lokalnych, przyjmuje też ruch tranzytowy, dlatego musimy poprawiać ich stan techniczny i przepustowość, podnosząc jednocześnie warunki bezpieczeństwa dla podróżnych, a także dla mieszkańców regionu.

Planując i realizując drogowe inwestycje, kierujemy się zasadą zrównoważonego rozwoju, mając na uwadze często wieloletnie oczekiwania lokalnych społeczności. Dotyczy to szczególnie obwodnic, które są niezbędne na wielu szlakach nie tylko krajowych, ale też wojewódzkich. W ostatnich latach oddaliśmy do ruchu obwodnicę Stężycy i Chodla, a budowane są w Kraśniku i Dęblinie.

Będziemy robić wszystko, by na mapie województwa nie było obszarów, do których dostęp jest utrudniony z powodu złego stanu dróg wojewódzkich. Na ich przebudowy, modernizację, jak i remonty wydamy rekordową ilość pieniędzy, ale wiemy, że warto i chcemy to robić.

Michał Mulała
Wicemarszałek Województwa Lubelskiego

WSPIERAMY ROLNICTWO I TRADYCJE LUBELSKIEJ WSI

Zarządzając województwem będącym jednym z czołowych rolniczych regionów kraju, trzeba w bardzo szerokiej perspektywie planować i realizować działania służące rozwojowi zarówno samej gospodarki rolnej, jak i obszarów wiejskich. Obok programów informacyjnych i promocyjnych nastawionych na nowoczesne metody hodowli czy upraw, niemniej ważna jest aktywizacja mieszkańców terenów wiejskich, ze wsparciem lokalnych stowarzyszeń, czy współorganizacją wydarzeń promujących tradycje lubelskiej wsi – z lokalnymi zwyczajami, kulinariami, wyrobami rękodzielniczymi.

Laureatki finału I edycji konkursu Kobieta Gospodarna Wyjątkowa, fot. Piotr Wójcik

Potrzebę takiego wsparcia i współpracy z aktywnymi środowiskami wiejskimi ukazał najlepiej, zapoczątkowany w ubiegłym roku przez Zarząd Województwa Lubelskiego, konkurs „Kobieta Gospodarna Wyjątkowa”. Mimo trudnego czasu pandemii uczestniczyło w nim prawie 380 kół gospodyń i innych organizacji wiejskich (!). Obecnie trwa druga edycja konkursu.

SMACZNA PROMOCJA

Województwo Lubelskie jest partnerem wielu wydarzeń, konkursów i festiwali, które mają na celu promocję regionalnych wyrobów i produktów, w tym tych wpisanych na Listę Produktów Tradycyjnych, czy też pielęgnowanie i popularyzowanie tradycji i kultury ludowej. Wśród cyklicznych wydarzeń warto wymienić świąteczne kiermasze bożonarodzeniowe i wielkanocne, a także Konkurs „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów” (w 2019 r. odbyła się już XIX edycja z wojewódzkim finałem w Zamościu) oraz Festiwal „Na kulinarnym szlaku wschodniej Polski” - z prezentacją produktów tradycyjnych

i regionalnych z województw lubelskiego, podkarpackiego i podlaskiego (gospodarzem IV edycji w 2020 r. był Nałęczów). Dużą popularnością cieszą się też jarmarki, np. Jarmark Hetmański w Zamościu, czy Jarmark Lubelski. Nowym wydarzeniem były natomiast ubiegłoroczne „Pierwsze Mleczne Laury Lubelszczyzny”, mające na celu docenienie i uhonorowanie najlepszych hodowców bydła mlecznego.

Oryginalnym pomysłem były, zorganizowane po raz pierwszy w ubiegłym roku, „Regionalne Czwartki” w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego, podczas których goście odwiedzający gospodarzy województwa mogli poznać i spróbować smaku wybranych artykułów kulinarnych z regionu, wpisanych na Listę Produktów Tradycyjnych, prowadzoną przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Województwo lubelskie jest niezmiennie w krajowej czołówce regionów mających największą ilość takich produktów - obecnie 226! W okresie od rozpoczęcia kadencji nowego Zarządu WL wpisano 18 nowych wyrobów. Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich UMWL opracował i wydał kolejną edycję katalogu „W krainie lubelskich produktów tradycy-

nych”, promującego wyroby wpisane na Listę Produktów Tradycyjnych.

Województwo lubelskie brało udział w organizowanych przez podmioty zewnętrzne wydarzeniach, takich jak: Piknik Świętojański w Nałęczowie zorganizowany przez Stowarzyszenie Kucharzy Lubelskich, Święto Miodów Ziemi Łukowskiej (Regionalny Związek Pszczelarzy w Siedlcach i Koło Pszczelarzy w Łukowie), Festiwal „Smaki Lubelszczyzny bez Granic” (Fundacja Regionalia Lubelszczyzny).

Byliśmy też partnerem Międzynarodowej Konferencji Sadowniczej, zorganizowanej w roku jubileuszu 30-lecia Towarzystwa Rozwoju Sądów Karłowych, współorganizowaliśmy smaczną promocję regionu podczas XIII Międzynarodowych Targów Ekogala w Jasionce/ k. Rzeszowa oraz na Targach „Sielskie Smaki” w Warszawie. Ciekawą akcją są organizowane od paru lat warsztaty kulinarne w Dworze Drobin. W ubiegłym roku odbyła się III edycja tej imprezy pod hasłem „Pomaganie przez gotowanie w dworskiej kuchni”, a udział w niej znanych gwiazd telewizji, sportu, masmediów zapewnił szeroki promocyjny odzew szczególnie w mediach społecznościowych.

Delegacja Lubelszczyzny wzięła udział w Dożynkach Prezydenckich 2019 w Spale oraz 2020 w Warszawie – wieniec wykonany przez Koło Gospodyń Wiejskich „Zagrody Razem” z gminy Żyrzyn dwukrotnie zajął drugie miejsce w konkursie na „Najładniejszy Wieniec Dożynkowy” o nagrodę Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

„Magia zdrowego ogrodu” to konkurs na najlepiej urządzony przydomowy ogród użytkowy: warzywny, ziołowy, owocowy. Innym projektem, współorganizowanym przez Województwo Lubelskie, był konkurs „Nieźle ziółko” przeznaczony dla dzieci z terenu województwa. Jego celem było upowszechnianie, w formie zabawy i wspólnych zadań realizowanych w gronie rodzinnym, podstaw wiedzy o ziołach, ich uprawie oraz wykorzystaniu w kuchni i medycynie naturalnej.

PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

To bardzo obszerny program, dający duże możliwości wsparcia dla wielu inicjatyw w środowiskach wiejskich. Chodzi tu szczególnie o rozwój obszarów wiejskich i tworzenie miejsc pracy na terenach wiejskich w sektorach poza typową gospodarką rolną. Ważną sprawą jest aktywizacja i zwiększanie udziału lokalnych środowisk we wspólnych działaniach służących rozwojowi. Województwo patronowało wielu projektom realizowanym w formie konferencji, szkoleń, warsztatów, konkursów, imprez plenerowych, gali, a także publikacji oraz audycji w radio i telewizji. Wśród plenerowych wydarzeń integrujących środowiska wiejskie i promujących lubelską wieś warto wymienić: Święto Ziół, I Wojewódzkie Lubelskie Święto Miodu, I Święteczne Spotkanie z Tradycją, Lubelskie Rowerowe z KSOW-em, Z podwórka na boisko. Udaną realizacją, służącą informacji i promocji był film „Dobre Praktyki PROW 2014-2020”.

Ogromnym sukcesem okazała się organizacja I Wojewódzkiego Konkursu „Kobieta Gospodarna Wyjątkowa”, w którym wzięło udział prawie 380 kół i organizacji wiejskich z całego regionu. Do konkursu zgłoszono blisko 1430 produktów. Panie konkurowały ze sobą w

W krainie lubelskich produktów tradycyjnych - cykliczna publikacja UMWL prezentująca kulinaria i artykuły z Listy Produktów Tradycyjnych

trzech kategoriach: na najlepszą szarlotkę z lubelskich jabłek, na najlepsze produkty i potrawy charakterystyczne dla regionu wykonane z wykorzystaniem lubelskich jabłek oraz na najpiękniejsze wyroby rękodzielnicze „Rękodzielo – Piękno tradycji we współczesnym świecie”. W finale konkursu uczestniczyła Pierwsza Dama RP, Agata Kornhauser-Duda.

W sumie, w ramach KSOW w naszym regionie podpisano 36 umów na realizację imprez plenerowych, warsztatów, szkoleń, konferencji, konkursów, wyjazdów studyjnych oraz publikacji mających na celu wspieranie rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich, aktywizację mieszkańców tych obszarów na rzecz podejmowania inicjatyw służących włączeniu społecznemu, w szczególności osób starszych, młodzieży, niepełnosprawnych, mniejszości narodowych i innych wykluczonych społecznie. Ważnym elementem jest też promocja zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Takimi projektami, zrealizowanymi w ramach KSOW w naszym regionie, były m.in.: „Współpraca się opłaca”, „Młodzi liderzy obszarów

wiejskich”, „Lubelskie Święto Chleba”, „Święto Produktu Lokalnego”, „Kobieta przedsiębiorcza na obszarach wiejskich”, „Inkubatory Przetwórstwa Lokalnego szansą na współpracę w sektorze rolnym”.

W związku z aktywną hodowlą ryb na Lubelszczyźnie (nasz region jest w krajowej czołówce w hodowli ryb słodkowodnych) realizowano także Program Operacyjny „Rybackstwo i Morze”. W programie tym wspierani byli zarówno przedsiębiorcy, którzy rozwijali swoją działalność na obszarach rybackich, jak i ci, którzy postanowili ograniczyć emisję zanieczyszczeń, inwestując w OZE. Sukcesywnie wspierano także jednostki samorządu terytorialnego i instytucje kultury, które dbają o rozwój infrastruktury i atrakcji turystycznych związanych z terenami rybackimi.

Rolnictwo to także akcje związane z łowiectwem oraz promujące walory przyrodnicze województwa. Wśród najciekawszych przedsięwzięć w ostatnich latach były akcje wsiedlania do naturalnych środowisk regionu kuropatw oraz zajęcy w ramach programu odbudowy populacji zwierzyny drobnej.

Rolniczy charakter gospodarki naszego regionu i przewaga wiejskich obszarów obliguje nas jako gospodarzy województwa do aktywnej polityki partnerskiej współpracy i wsparcia mieszkańców wsi. W promocji regionu bardzo ważne miejsce zajmują produkty rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego, ale też mocno osadzone w lokalnej tradycji kulinaria i produkty regionalne. Cieszy fakt, że jako region należymy do zdecydowanych liderów pod względem ilości takich wyrobów wpisanych na Listę Produktów Tradycyjnych i promowanych przez nas zarówno w cyklicznych publikacjach, jak i podczas wielu jarmarków, festiwali i innych masowych wydarzeń, włącznie z corocznymi konkursami „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów”.

Z innych działań, mających na celu wsparcie aktywnych środowisk wiejskich chciałbym szczególnie wyróżnić konkurs „Kobieta Gospodarna Wyjątkowa”, w którym w pierwszej edycji uczestniczyło prawie 380 Kół Gospodyń Wiejskich. Tak duża reprezentacja zobowiązuje nas do jeszcze bardziej efektywnych działań na rzecz mieszkańców wsi, w tym finansowego wsparcia ich działań i projektów z budżetu województwa i innych źródeł, w tym PROW.

Zdzisław Szwed
Członek Zarządu Województwa Lubelskiego

Partnerzy w Europie, Azji, Ameryce

Stale pogłębiana współpraca z zagranicznymi partnerami Województwa Lubelskiego oraz nawiązywanie nowych kontaktów międzynarodowych to nie tylko prestiż naszego regionu, ale także możliwość wymiany doświadczeń, poszerzenia kontaktów gospodarczych, kulturowych, edukacyjnych czy medycznych.

Florian Herrman - Minister Stanu w Rządzie Kraju Związkowego Bawaria i Jarosław Stawiarski - Marszałek Województwa Lubelskiego, fot. archiwum UMWL

Podsumowując półmetek Zarządu Województwa Lubelskiego kadencji 2018-2023 na szczególną uwagę zasługuje udział instytucji i firm z Lubelszczyzny w Health Valley International oraz Health Valley Event w Nijmegen w Holandii, nawiązanie bardzo obiecujących kontaktów z Bawią w RFN oraz pogłębienie współpracy partnerskiej ze Stanem Nevada w USA i Prowincją Henan w Chinach.

MISJA BRANŻY MEDYCZNEJ W GELDRI

W marcu 2019 r. Województwo Lubelskie zorganizowało misję przedstawicieli regionalnej branży medycznej do Prowincji Gelderland w Holandii, w której wzięli udział przedstawiciele: Uniwersytetu Medycznego, Politechniki Lubelskiej, Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego nr 4 w Lublinie, Wojewódzkiego Specjalistycznego Szpitala w Białej Podlaskiej, Instytutu Uprawy Nawożenia

i Gleboznawstwa w Puławach oraz firm: Accrea Engineering, Cormay S.A., SDS Onco Microprobe, Pro-Project.

Instytucje i firmy reprezentowały branżę medyczną naszego regionu podczas największego w Holandii kongresu medycznego Health Valley International oraz Health Valley Event w Nijmegen. Wydarzenie, z udziałem ponad 1200 uczestników, było doskonałą okazją do spotkań networkingowych, dzięki którym nawiązano wiele cennych kontaktów z partnerami z Holandii oraz Francji, Niemiec, Hiszpanii, Anglii, Włoch, czy Singapuru.

WSPÓŁPRACA Z HENAN

W maju 2019 roku odbyło się Polsko-Chińskie Forum Współpracy Gospodarczej i Handlowej w Warszawie. Lubelskie było jedynym polskim regionem zaproszonym do udziału w wydarzeniu. W trakcie dyskusji wielokrotnie podkre-

ślano intensywną współpracę Lubelszczyzny z Prowincją Henan oraz jej znaczenie w relacjach polsko-chińskich.

W ramach współpracy z partnerami z Chińskiej Republiki Ludowej, Województwo Lubelskie na przełomie maja i czerwca 2020 roku dwukrotnie otrzymało darowiznę w postaci środków ochrony indywidualnej, niezbędnych w walce z pandemią: 50 tys. maseczek ochronnych, 10 tys. fartuchów chirurgicznych z Prowincji Henan oraz 10 tys. maseczek ochronnych z Prowincji Hunan. Środki ochrony indywidualnej zostały przekazane lekarzom, pielęgniarkom, personelowi szpitali, a także domom pomocy społecznej z terenu naszego regionu.

UMOCNIENIE RELACJI Z NEVADĄ

W latach 2019-2020 Województwo Lubelskie znacznie pogłębiło relacje z regionem

Młodsi piłkarze z Lubelszczyzny na turnieju w Nevadzie, fot. archiwum UMWL

partnerskim – Stanem Nevada. Sprzyjały temu wizyty konsula honorowego Johna Petkusa oraz przedstawicieli Biura Gubernatora Nevady. W 2019 r. podjęto decyzję o uruchomieniu drugiej edycji programu Lubelskie - Nevada Acceleration Bridge. To pierwszy w Polsce i Europie program akceleracji realizowany we współpracy z Biurem Gubernatora Nevady ds. Rozwoju Gospodarczego. W ramach przedsięwzięcia wyłonionych zostało 10 firm z Województwa Lubelskiego, które wyjechały do Stanu Nevada, gdzie miały możliwość wymiany doświadczeń i rozwoju swoich pomysłów pod okiem mentorów ze Stanów Zjednoczonych – specjalistów z zakresu rozwoju start-upów, internacjonalizacji i innowacji. Dzięki programowi kilku przedsiębiorców z Lubelszczyzny weszło z sukcesem na rynek amerykański i rozpoczęło równoległą działalność w Nevadzie.

Współpraca z Nevadą została poszerzona również o obszar sportu. W lutym 2020 r. drużyna piłkarska chłopców z Lubelszczyzny wzięła udział w Międzynarodowym Młodzieżowym Turnieju Piłki Nożnej w Las Vegas, w którym uczestniczyły 472 drużyny z 18 krajów i 30 stanów USA. Udział w turnieju i sam pobyt w Nevadzie był bardzo cennym doświadczeniem dla młodych sportowców z naszego regionu.

NAWIĄZANIE KONTAKTÓW Z BAWARIĄ

W połowie 2019 r. podjęto działania zmierzające do nawiązania kontaktów z partnerami z Bawarii. We wrześniu

Marszałek Województwa Lubelskiego został zaproszony do złożenia oficjalnej wizyty w Bawarskiej Kancelarii Państwa w Monachium i osobistego spotkania z dr Florianem Herrmanem, Ministrem Stanu do spraw Federalnych i Europejskich oraz Mediów w Rządzie Kraju Związkowego Bawaria, w celu omówienia kierunków przyszłej współpracy między Bawiarią i Województwem Lubelskim.

W odpowiedzi na zaproszenie, w listopadzie 2019 r., delegacja Województwa Lubelskiego na czele z marszałkiem złożyła wizytę w Bawarii. Uczestnikami wyjazdu byli także przedsiębiorcy z naszego regionu reprezentujący branże: spożywczą, fotoniczną, transportową

oraz lotniczą. W trakcie spotkania omówiono możliwości nawiązania współpracy między Województwem Lubelskim i Bawiarią w obszarze edukacyjnym, naukowym, gospodarczym, kulturalnym i turystycznym.

Pierwszymi efektami zainicjowanej współpracy było nawiązanie kontaktów pomiędzy Filharmonią w Norymberdze a Filharmonią Lubelską, podpisanie umów o współpracy z programem Erasmus+ między Katolickim Uniwersytetem Lubelskim im. Jana Pawła II i Uniwersyteciem Juliusza i Maksymiliana w Würzburgu (Julius-Maximilians-Universität Würzburg) oraz Wyższą Szkołą w Ansbach i Uniwersyteciem Przyrodniczym w Lublinie.

© Jack Tillmanns, Foto Focus

Na kongresie medycznym Health Valley w Nijmegen

Informacja turystyczna przy deptaku

Przy śródmiejskim deptaku, w samym centrum Lublina działa Lubelski Ośrodek Informacji Turystycznej i Kulturalnej. Placówka oferuje gościom odwiedzającym miasto i region nowoczesną obsługę w przestronnym i atrakcyjnie zaaranżowanym wnętrzu.

Pod nowym adresem, przy Krakowskim Przedmieściu 6, mieści się również nowa siedziba Lubelskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej, skupiającej ponad stu członków reprezentujących samorządy i firmy turystycznej branży z całego regionu. Kluczowymi partnerami LROT są: Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego i Polska Organizacja Turystyczna.

W uroczystym otwarciu nowego turystycznego centrum, 19 marca 2021r., uczestniczyli:

Jarosław Stawiarski – Marszałek Województwa Lubelskiego, Michał Mulawa – Wicemarszałek Województwa Lubelskiego, Zdzisław Szwed – Członek Zarządu Województwa Lubelskiego, Rafał Szlachta – Prezes Polskiej Organizacji Turystycznej, Paweł Wójcik – Prezes LROT, Dorota Lachowska – Dyrektor Biura LROT oraz członkowie Zarządu LROT.

Wynajmowana przestrzeń na parterze budynku została zaadaptowana na Lubelski Ośrodek Informacji Turystycznej i Kulturalnej, natomiast pomieszczenia na pierwszym piętrze, na biura oraz sale konferencyjne.

Informacja turystyczna w Lublinie zyskała nową, atrakcyjną aranżację dostosowaną do obsługi turystów również z niepełnosprawnościami. Do dyspozycji odwiedzających nasz region przygotowane zostały specjalne funkcjonalności, np. zgodne z systemem ogólnopolskim oznakowanie „i”, plafon informacyjny w witrynie, pozwalający na uzyskanie podstawowych informacji po zamknięciu Ośrodka, wypożyczalnia rowerów, bezpłatne Wi-Fi, komputer i tablet do samodzielnego wyszukiwania informacji, przechowalnia bagażu, gniazda do ładowania telefonów, audioprzewodniki, kącik dla najmłodszych, karta turysty, sklep z pamiątkami i produktami regionalnymi. Została również zaplanowana przestrzeń ekspozycyjna przeznaczona na wystawy fotografii oraz wydarzenia promujące województwo lubelskie.

Lubelska Regionalna Organizacja Turystyczna powstała w 2004 roku w ramach systemu POT-ROT-LOT (Polska Organizacja Turystyczna – Regionalne Organizacje Turystyczne – Lokalne Organizacje Turystyczne). Działa w oparciu o Ustawę o Polskiej Organizacji Turystycznej

Otwarcia nowej siedziby dokonali (od prawej) Prezes POT Rafał Szlachta, Marszałek Jarosław Stawiarski i Prezes LROT Paweł Wójcik oraz (z tyłu) Członek ZWL Zdzisław Szwed i Wicemarszałek Michał Mulawa

z 1999 roku, Prawo o Stowarzyszeniach oraz Statut LROT. Głównym celem działalności jest promocja województwa lubelskiego jako atrakcyjnej destynacji turystycznej, którą warto wybrać na wakacje, krótki wyjazd weekendowy, organizując konferencję czy planując regenerację sił w uzdrowisku.

Działania oparte są na współpracy z samorządami, przedsiębiorcami turystycznymi, instytucjami kultury, stowarzyszeniami i uczelniami. Lubelska Regionalna Organizacja Turystyczna inicjuje i prowadzi m.in.: kampanie promocyjne; strony internetowe, portale społecznościowe, ale także szkolenia branżowi i prezentacje na targach turystycznych, festynach i innych wydarzeniach ważnych dla promocji turystyki regionu. Zajmuje się

też wydawaniem publikacji i materiałów promocyjnych, współpracuje z mediami, konsultuje dokumenty strategiczne dotyczące turystyki.

Obecnie organizacja zrzesza ponad 100 członków. LROT w 2019 roku otrzymała odznakę honorową Zarządu Województwa Lubelskiego „Zasłużony dla Województwa Lubelskiego”, a w 2014 r. odznakę honorową Ministerstwa Sportu i Turystyki „Zasłużony dla turystyki”. Prowadzony przez LROT Lubelski Ośrodek Informacji Turystycznej i Kulturalnej jest jednym z najlepszych w Polsce, co potwierdza najwyższa kategoria czterech gwiazdek. Obok centrum przy Krakowskim Przedmieściu LROT prowadzi też punkt IT w terminalu Portu Lotniczego Lublin.

Biuro Lubelskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej jest otwarte od poniedziałku do piątku w godz. 8.00 – 16.00. Lubelski Ośrodek Informacji Turystycznej i Kulturalnej zaprasza siedem dni w tygodniu od godziny 9.00 do 17.00 (październik – marzec) oraz 9.00 – 19.00 (kwiecień – wrzesień).

Na szlaku GREEN VELO

Najdłuższy szlak rowerowy w kraju, liczący blisko 2 tys. km, przebiega przez mało znane, a dla wielu turystów egzotyczne miejsca i obszary Wschodniej Polski, w tym również naturalnie piękne tereny nadbużańskie, poleskie i roztockańskie w Regionie Lubelskim.

Wschodni Szlak Rowerowy GREEN VELO w naszym województwie to 414 km dobrze oznakowanego szlaku, na którym można znaleźć wiele atrakcji przyrodniczych i kulturowych. Co ważne, za wyborem tego szlaku przemawiają jeszcze inne argumenty – ponad 200 miejsc przyjaznych rowerzystom (MPR) oraz blisko 40 miejsc obsługi rowerzystów (MOR). Miejsca przyjazne rowerzystom to położone na trasie lub w jej bliskim sąsiedztwie obiekty noclegowe, gastronomiczne, usługowe, ale też muzea, izby regionalne i wiele innych, przyjaźnie nastawione do rowerzystów, którzy zechcą zrobić tam krótką lub dłuższą przerwę na odpoczynek, posiłek, nocleg, czy też na zwiedzanie lokalnych atrakcji turystycznych. Obiekty te wyposażone są w zestawy narzędzi potrzebnych do naprawy rowerów. Z kolei miejsca obsługi rowerzystów, zlokalizowane bezpośrednio na trasie, to miejsca wypoczynku zaopatrzone w altany lub zadaszenia, stoły i ławki, kosze na śmieci, tablice informacyjne.

Wschodni Szlak Rowerowy GREEN VELO przebiega przez pięć województw Polski Wschodniej: Warmińsko-Mazurskie, Podlaskie, Lubelskie, Podkarpackie i Świętokrzyskie. Cała trasa została podzielona na królestwa, obejmujące krainy geograficzne i historyczne w poszczególnych regionach bądź na ich styku.

KRÓLESTWO DOLINY BUGU

W naszym regionie szlak wiedzie od przeprawy promowej na Bugu w Gnojnie, prowadząc nadbużańską doliną, m.in. przez Janów Podlaski ze słynną stadniną koni arabskich i Terespol, znany nie tylko z jednego z największych drogowych i kolejowych przejść na wschodniej granicy UE, ale także z wielu okolicznych fortów i innych obronnych obiektów historycznej twierdzy brzeskiej.

Królestwo Doliny Bugu to jednak przede wszystkim bardzo atrakcyjny dla turystów obszar, słynący ze świątyń i sanktuariów różnych wyznań, tworzących od wieków wieloreligijną i wielokulturową mozaikę, wykorzystaną kilka lat temu w uznanym produkcie turystycznym „Wielokulturowy nurt Bugu” (wyróżnionym w 2017 roku przez Komisję Euro-

pejską tytułem EDEN Polska – Najlepsza Destynacja Turystyczna).

Z pewnością przemierzając GREEN VELO w Dolinie Bugu warto zwiedzić: Pratulín z sanktuarium Unitów Podlaskich, Kostomłoty z jedyną w kraju cerkwią i parafią neounicką, Kodeń z najważniejszym na Podlasiu sanktuarium maryjnym, Jabłeczną z najstarszym na polskich ziemiach prawosławnym monasterem.

KRÓLESTWO POLESIA

Kontynuując nadbużańską wyprawę na południe wjedziemy, w okolicach Sławatycz, w obszar rowerowego Królestwa Polesia. Same Sławatycze, znane z przejścia granicznego z Białorusią, są ważnym centrum nadbużańskich szlaków rowerowych, pieszych, ale i kajakowych. I niemniej istotnym punktem „Wielokulturowego nurtu Bugu” z uwagi na sąsiadujące świątynie katolicką i prawosławną.

Kolejnymi przystankami warty mi dłuższego postoju i odwiedzenia są Hanna i Włodawa. W pierwszej trzeba zobaczyć Zespół Religijno-Zabytkowy w odrestaurowanych obiektach dawnej parafii unickiej. We Włodawie – nazwanej miastem trzech religii i kultur, zachowały się trzy wysokiej klasy świątynie

– barokowy kościół, rusko-bizantyjska cerkiew i barokowy zespół synagogałny, w którym mieści się wartościowe muzeum, dokumentujące zarówno historię Żydów, jak i kulturę materialną i niematerialną Polesia.

Szlak prowadzi też do Okuninki nad Jeziorem Białym. Jeden z najczystszych akwenów Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego jest w sezonie najpopularniejszym w regionie lubelskim ośrodkiem wypoczynku i wodnej rekreacji.

Kolejny, przepiękny przyrodniczo etap szlaku w Królestwie Doliny Bugu prowadzi przez Lasy Sobiborskie, z rezerwatami „Żółtowie Błota” i „Trzy Jeziora”. Podmokłe, trudnodostępne lasy są ostoją wielu gatunków zwierząt, w tym największej krajowej populacji chronionego żółwia błotnego.

Pośród lasów, przy niewielkiej stacji kolejowej Sobibór usytuowany jest szczególny obiekt historii i martyrologii – Muzeum i Miejsce Pamięci na terenie byłego niemieckiego obozu zagłady. W obozie, działającym od wiosny 1942 do jesieni 1943 roku, Niemcy wymordowali około 180 tysięcy Żydów z Polski i wielu krajów Europy.

Z Lasami Sobiborskimi sąsiaduje znane od dawna nadbużańskie letnisko i duża wieś agroturystyczna – Wola Uhruska, położona na Pagórach Chełmskich, którymi szlak prowadzi do Chełma. W królewskim grodzie i historycznej stolicy Ziemi Chełmskiej koniecznie trzeba odwiedzić sanktuarium maryjne na Górze Chełmskiej oraz unikalne Chełmskie Podziemia Kredowe. Spacer tą blisko dwukilometrową trasą podziemną, z labiryntem korytarzy i komór usytuowanych pod zabytkowym centrum miasta, dostarcza sporych emocji. Przyjemnością będzie też wyjazd z miasta bulwarem wzdłuż rzeki Uherki, który prowadzi do popularnego kąpieliska w Żółtańcach i dalej do Siennicy oraz Krasnegostawu.

W Krasnymstawie, znanym z corocznego ogólnopolskiego święta chmielarzy i piwowarów „Chmielaki”, warto zwiedzić pojezuicki zespół klasztorny

Na szlaku Green Velo - przy kapliczce w alei dębów w Górecku Kościelnym, fot. Robert Lesiuk, archiwum UMWL

z dawną katedrą biskupów chełmskich. W przykościelnych obiektach działa Muzeum Regionalne, zaskakujące bogatymi zbiorami archeologicznymi, ale też sztuki nowożytnej, w tym kolekcją dawnych mebli i malarstwa.

KRÓLESTWO ROZTOCZA

Im dalej na południe, tym pejzaż staje się coraz bardziej urozmaicony - z mozaiką pól, zalesionych wzniesień, głębokich dolin rzek i wąwozów. Mocno pofalowany krajobraz świadczy, że z każdym kilometrem zbliżamy się do Roztocza.

Zanim jednak wjedziemy do tej krainy, odwiedzimy historyczną Tarnogórę, z położonym nad Wieprzem zespołem pałacowo-parkowym, a dalej Nielisz, gdzie na tej samej rzece znajduje się największy w regionie zalew o powierzchni ok. 950 ha. Na brzegach zbiornika rozwija się działalność rekreacyjna, w sezonie działa kąpielisko Moczydło z ofertą dla amatorów wodnych sportów.

W okolicach Szczepieszyna, jednego z najstarszych miast regionu, wjeżdżamy już w pasmo Roztocza. Miasto, położone malowniczo w dolinie Wieprza i sąsiedztwie Szczepieszynskiego Parku Krajobrazowego, zachwyca wieloma zabytkami historii. Najważniejsze z nich to dwa renesansowe kościoły, synagoga, prawosławna cerkiew, a także stare grodzisko z pozostałościami zamku. W trakcie spaceru nie sposób pominąć pomników chrześcijańskich z wiersza Jana Brzechwy, który rozślał Szczepieszyn i na trwałe wprowadził nie tylko do literatury, ale i popkultury. Jeden z pomników znajduje się nad źródłem u stóp grodziska, drugi w samym centrum rynku, przy budynku Urzędu Miasta.

W sąsiedztwie Szczepieszyna szlak wkracza na Roztocze Środkowe – do Zwierzyńca i Roztoczańskiego Parku Narodowego. Zwierzyńiec zachował charakter centrum gospodarki leśnej dawnej Ordynacji Zamojskiej, tyle tylko, że obecnie jest siedzibą dyrekcji i Ośrodka Edukacyjno-Muzealnego RPN, i punktem wyjścia na wiele ścieżek parku oraz pieszych i rowerowych szlaków turystycznych. Jest też popularnym letniskiem z dwoma kąpieliskami – na Stawach Echo oraz na zalewie Rudka. Dodatkową turystyczną atrakcją jest przepływająca przez miasteczko rzeka Wieprz, będąca najczęstszym szlakiem kajakowych spływów w regionie.

Ze Zwierzyńca można dojechać do renesansowego Zamościa (pomnika UNESCO), biegnie stąd też łącznik szlaku GREEN VELO przez Biłgoraj w kierunku rzeki San i Sandomierza. Sam szlak prowadzi natomiast dalej na południe, przez inne roztoczańskie letniska: Górecko Kościelne, Józefów, Nowiny, Oseredek, Susiec, Na tym odcinku przebiega przez słynące z licznych wodospadów doliny Szumu, Sopotu, Tanwi i Jelenia, a w okolicach Tomaszowa Lubelskiego wjeżdża na teren woj. podkarpackiego.

Adam Niedbał

Więcej o szlaku: greenvelo.pl

Nad jeziorem Perespa w Sobiborskim Parku Krajobrazowym, fot. Robert Lesiuk, archiwum UMWL

MIEJSCA PRZYJAZNE ROWERZYSTOM

Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo wdrożył bardzo cenną ideę **Miejsc Przyjaznych Rowerzystom (MPR)**, polegającą na nawiązaniu trwałej współpracy z podmiotami prowadzącymi działalność w zakresie usług noclegowych, gastronomicznych, zarządzania atrakcjami turystycznymi, świadczącymi usługi serwisowe lub informacyjne dla rowerzystów. To pionierskie w skali kraju rozwiązanie ma na celu stworzenie ujednoliconego systemu obsługi turystów rowerowych. Model współpracy przewiduje wybór obiektów w drodze transparentnego naboru, prowadzonego w oparciu o bardzo szczegółowy regulamin. Obecnie status MPR w województwie lubelskim posiada 209 podmiotów.

Nabór do systemu rekomendacji MPR jest ciągły i trwa cały rok. Wszelkie niezbędne informacje można uzyskać na stronie internetowej: promocja.lubelskie.pl; pod linkiem: promocja.lubelskie.pl/turystyka/green-velo/system-rekomendacji-miejsc-przyjaznych-rowerzystom-mp/ oraz pod nr telefonu **81 441 67 94**.

WSPARCIE DLA MPR

Bank Gospodarstwa Krajowego, na zlecenie Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju, realizuje projekt „Przedsiębiorcza Polska Wschodnia – Turystyka”, mający na celu finansowe wspieranie rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, działających w branży turystycznej oraz okołoturystycznej w Polsce Wschodniej. Podmioty posiadające status Miejsca Przyjaznego Rowerzystom oraz prowadzące działalność nie dłużej niż 2 lata mają preferencje w postaci niższego oprocentowania pożyczek oraz braku wymaganego wkładu własnego.

Pożyczki na rozwój turystyki można wykorzystać na:

- budowę lub rozbudowę obiektu noclegowego lub gastronomicznego;
- stworzenie lub rozwinięcie infrastruktury rekreacyjno-sportowej;
- rozpoczęcie lub rozwinięcie produkcji i sprzedaży produktów ekologicznych, regionalnych lub tradycyjnych;
- podniesienie jakości świadczonych usług.

Dodatkowo jako element powyższych inwestycji wnioskodawca może:

- świadczyć usługi z wykorzystaniem technik informacyjno-komunikacyjnych (TIK), takich jak e-turystyka;
- pokryć wydatki związane z bieżącą działalnością gospodarczą;
- pokryć wydatki na promocję i reklamę, związane z zasadniczą częścią finansowanego przedsięwzięcia.

Pożyczka na rozwój turystyki z PPW-T – korzyści dla Twojej firmy:

- wysoka kwota finansowania – do 500 tys. zł;
- maksymalny okres spłaty – do 7 lat;
- stałe, atrakcyjne oprocentowanie na warunkach korzystniejszych niż rynkowe - obecnie 0,0375 proc. lub 0,075 proc.;
- brak opłat i prowizji za udzielenie i obsługę pożyczki;
- możliwość karencji spłat;
- wkład własny już od 0 proc.;
- elastyczne warunki spłaty uwzględniające sezonowy charakter działalności.

Zainteresowane podmioty powinny zgłosić się do wybranej instytucji finansującej i złożyć stosowny wniosek. Doradcy instytucji pośredniczących w udzielaniu pożyczek wyjaśnią wszystkie wątpliwości i pomogą wypełnić wniosek. W naszym regionie taką instytucją jest obecnie:

Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego SA
ul. Kościuszki 65, 23-400 Biłgoraj
e-mail: pożyczki@barr.org.pl
tel. +48 784 346 995, +48 511 136 822, +48 605 253 388

O wyjątkowości Wschodniego Szlaku Rowerowego GREEN VELO w województwie lubelskim świadczy fakt, że przebiega przez tereny aż dwu Transgranicznych Rezerwatów Biosfery – „Polesie Zachodnie” i „Roztocze”. Pierwszy obejmuje poleskie obszary wodno-torfowiskowe w Polsce, na Ukrainie i na Białorusi, a drugi roztoczańskie jodłowo-bukowe lasy w Polsce i na Ukrainie.

GREEN VELO w Regionie Lubelskim

414 km (Dolina Bugu, Polesie, Rostocze)
209 MPR (Miejsc Przyjaznych Rowerzystom)
37 MOR (Miejsc Obsługi Rowerzystów)

www.greenvelo.pl

ZANOCUJ W LESIE

Lasy Państwowe realizują nowy projekt turystyczny przygotowany z myślą o miłośnikach noclegów na łonie natury. Od 1 maja mogą oni korzystać ze specjalnych obszarów, wyznaczonych w każdym z 429 nadleśnictw w Polsce.

• Joanna Opiela-Basińska •

Decyzja o kontynuacji projektu to efekt pilotażu, który odbywał się przez ostatni rok. Skierowany do amatorów bushcraftu i survivalu, obejmował w całej Polsce przeszło 40 obszarów na terenie wybranych nadleśnictw, które pełnią jednocześnie w swoich regionalnych dyrekcjach Lasów Państwowych rolę leśnych kompleksów promocyjnych. Jego rezultaty okazały się przełomowe, dlatego leśnicy postanowili wyjść naprzeciw oczekiwaniom osób, które chcą na dziko, ale w sposób legalny przenocować w lesie. Jeden z takich obszarów pilotażowych znalazł się na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Lublinie – w północnej części Nadleśnictwa Janów Lubelski, w obrębie leśnictwa Majdan, Kalenne i Stojeszyn.

- Przez cały okres pilotażu na terenie Nadleśnictwa Janów Lubelski zanocowało 99 osób. Największe zainteresowanie odnotowaliśmy na przełomie lipca i sierpnia. Biorąc pod uwagę fakt, że był to pierwszy rok wdrożenia tego projektu w Lasach Państwowych, wynik ten uważamy za bardzo dobry – mówi Anna Sternik, p.o. rzecznika Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Lublinie.

PAMIĘTAJ O MAILU

W trakcie trwania pilotażu prowadzone były badania ankietowe zarówno wśród użytkowników, jak i zarządców terenu. Doświadczenia i wnioski zarówno leśników, jak i przedstawicieli organizacji bushcraftowych i survivalowych pokazały, że potrzebna jest kontynuacja tej formy udostępniania lasu, ale na nieco zmienionych warunkach. Najważniejszą zmianą w regulaminie, w stosunku do pilotażu jest zapis dotyczący noclegu. - Jeśli na nocleg na wyznaczonym obszarze zdecyduje się niewielka grupa osób, maksymalnie dziewięć i będzie to nie dłużej niż dwie noce z rzędu, wówczas nie ma konieczności powiadamiania właściwego terytorialnie nadleśnictwa. W przypadku, gdy jednak nocleg planuje więcej niż dziewięć osób lub gdy chcemy spędzić w lesie dłużej niż dwie noce, to taki fakt należy zgłosić mailowo danemu nadleśnictwu, nie później niż na dwa dni przed planowanym noclegiem – informuje Anna Sternik, dodając, że każde takie zgłoszenie będzie wymagało potwierdzenia mailowego nadleśnictwa, które będzie stanowiło oficjalne wyrażenie zgody na pobyt. Dopiero po otrzymaniu formalnej zgody będzie można nocować na wybranym leśnym obszarze.

LAS TO ZDROWIE DLA NASZEGO UMYŚLU

20 minut pobytu w naturze wystarczy, aby znacząco **obniżyć poziom kortyzolu**, zwanego hormonem stresu.

Wdychanie olejków eterycznych pomaga w depresji, zaburzeniach nastrojów. Działanie olejków odpowiada za ok. 50% zdrowotnego efektu przebywania w lesie.

Pacjenci szpitala, którzy **za oknem widzą drzewa**, szybciej dochodzą do zdrowia w porównaniu do tych, którzy za oknem widzą np. ścianę sąsiedniego budynku.

30-minutowy energetyczny spacer pięć razy w tygodniu **może zmniejszyć ryzyko zachorowania na depresję**.

Badania prowadzone w Polsce wykazały, że obszary leśne o różnych porach roku **mogą być skuteczne przy regeneracji sił mentalnych**. Las zimą i las liściasty latem m.in. obniżają ciśnienie krwi.

Jony ujemne znajdujące się w lasach **działają orzeźwiająco i pobudzają** zapewniając dobre samopoczucie.

Ornitoterapia, czyli terapeutyczny wpływ obserwacji ptaków. Szwedzki badacz Marcus Hedblom wraz z zespołem stwierdził, że „ptaki dostarczają ludziom niemożliwych wartości, takich jak poprawa samopoczucia i redukcja stresu”.

Spędzanie czasu na łonie natury **może zwiększyć zdolność rozwiązywania problemów i kreatywność o 50%**. Używamy wtedy uwagi mniemanej, która nie wymaga od nas wysiłku, więc nasz umysł odpoczywa.

NIE ZOSTAWIAJ ŚLADU

Las jest miejscem bez cywilizacji, a więc surowym i wymagającym. Mamy swobodny dostęp do lasu, ale nadmierne i nieodpowiedzialne, a czasami nawet nieświadome korzystanie ze środowiska przyrodniczego wywołuje znaczący wpływ na te tereny. Każda osoba, która zdecyduje się na nocleg w leśnej głuszy powinna pamiętać, aby robić to w sposób odpowiedzialny, z szacunkiem dla lasu i jego mieszkańców.

Zgodnie z zasadą Leave No Trace (z ang. „Nie zostawiaj śladu”), która przyświeca programowi „Zanocuj w lesie”, wszyscy biwakujący powinni pozostawić użytkowany teren w stanie nienaruszonym. Dotyczy to również bardzo popularnych ostatnio szałasów, które powstają w lesie jak grzyby po deszczu. Zgodnie z regulaminem pozyskiwanie drewna i innego materiału w dowolnym celu, np. rozpalenia ognia czy budowy konstrukcji obozowych, jest zabronione. Zalecany jest nocleg w hamaku, w ostateczności można rozbić w leśnych ostępach niewielki namiot, ale należy zrobić to z jak najmniejszą ingerencją w otaczającą przyrodę.

- Każdy z wyznaczonych obszarów będzie posiadał stosowny regulamin zobowiązujący użytkowników do zachowania zgodnego z jego zapisami. Do spraw w nim nieuregulowanych stosować się będzie ustawa o lasach. Najważniejsze zakazy dotyczą: zakazu zbierania drewna, palenia ognia poza miejscami do tego wyznaczonymi, wjazdu do lasu pojazdem silnikowym (również kamperami), co wynika z ustawy o lasach. Poza respektowaniem życia dzikich zwierząt, miłośnicy aktywnego wypoczynku w lesie powinni również pamiętać o szacunku do pozostałych użytkowników, którzy z tych obszarów będą korzystali, czy to w tym samym czasie czy w przyszłości – podkreśla Anna Sternik.

Ciepła kawa o poranku przy akompaniamencie ptasiej orkiestry to marzenie większości z nas, jednak rozpalanie ogniska w lesie jest dozwolone tylko w miejscach do tego wyznaczonych. Informację o tym czy takie miejsca znajdują się w pobliżu wyznaczonego obszaru do nocowania będzie można uzyskać w danym nadleśnictwie. Korzystanie z kuchenek gazowych jest możliwe wyłącznie na dotychczasowych obszarach pilotażowych, czyli w przypadku lubelskiej dyrekcji na terenie Nadleśnictwa Janów Lubelski.

Informacje o obszarach wyznaczonych w ramach programu „Zanocuj w lesie” są dostępne na stronach internetowych wszystkich nadleśnictw oraz w Banku Danych o Lasach: www.lasy.gov.pl/pl/turystyka/program-zanocuj-w-lesie/

ODKRYWAMY LUBELSKIE

NASZ NAJWIĘKSZY – DĄB BOLKO

Do tysiąca lat mu jeszcze trochę brakuje, ale z pewnością nie ma zbyt wielu rówieśników w regionie. Jest też największy i to już wystarczający powód, by go kiedyś odwiedzić. Tym bardziej, że Bolko rośnie w wyjątkowym miejscu wartym odkrycia – nadbużańskim Hniszowie.

• Adam Niedbał •

Bolko to dąb szypułkowy, będący ozdobą podworskiego parku z XIX w. Według miejscowych podań drzewo ma już ponad tysiąc lat i zostało tak nazwane na cześć króla Bolesława Chrobrego, który w 1018 roku przemierzał ponoć te tereny, dowodząc wojenną wyprawą na Kijów. Jednak badania dendrologiczne wykazują młodszy, choć też imponujący wiek drzewa – ok. 600-650 lat. A imię Bolko dąb otrzymał dopiero pod koniec XIX wieku, na pamiątkę zmarłego w wieku 13 lat Bolesława Trzebińskiego – syna właścicieli majątku Hniszów.

Bolko to najpotężniejsze drzewo Lubelszczyzny – ma już prawie 9 m grubości, 29 m wysokości i ponad 30 m rozpiętości korony. W 1959 roku uzyskał status pomnika przyrody. Co ciekawe nie jest w Hniszowie jedyny, bo na terenie podworskiego parku rośnie jeszcze osiem pomnikowych drzew, w tym pięć dębów, jesion, brzoza i iglicznia trójcierniowa.

Do wszystkich prowadzi ścieżka przyrodniczo-historyczna „Bolko”, o dłu-

Bolko nagrodzony!

Dąb Bolko został uhonorowany tytułem „Drzewo Roku 2015” w piątej edycji ogólnopolskiego konkursu Klubu Gaja, a w roku 2016 zajął czwarte miejsce w plebiscycie na „Europejskie Drzewo Roku”. W 2020 roku Stowarzyszenie „Czysta Polska”, wspierane przez handlową sieć Biedronka, przeznaczyło środki na niezbędne prace renowacyjne i pielęgnacyjne pomnikowego dębu z Hniszowa.

Przy dębie Bolko, fot. Tomasz Grodek

gości ok. 1,2 km. By ją przejść i stanąć przy najpotężniejszym dębie wystarczy półgodzinny spacer. Bardziej wytrwali mogą tu rozpocząć kolejną, już parogodzinną wędrówkę drugą ścieżką – „Meandry Bugu”. Ta trasa, o długości ok. 5 km, wiedzie z Hniszowa nad zakola granicznej rzeki, poprzez dzikie łąki i pomiędzy mocno zarosniętymi starorzeczami, zwanymi bużyskami. To królestwo ptaków, które mają tu specjalną ochronną strefę „Dolina Środkowego Bugu”, w ramach

europejskiej sieci Natura 2000. Ich obserwację ułatwiają punkty widokowe.

Od kilkunastu lat mieszkańcy Hniszowa i gminy Ruda Huta organizują imieniny największego drzewa regionu. Corocznie w sierpniu w sąsiedztwie dębu odbywa się dwudniowy festyn „Bolkowanie”, a w programie wydarzenia są m.in.: biegi przełajowe, rajdy rowerowe, spływy kajakowe, występy artystyczne, kiermasze oraz kulinarne prezentacje i konkursy „Nadbużańska Akademia Smaku”.

Dąb Bolko w parku podworskim w Hniszowie, fot. Tomasz Grodek

Czekoladowe co nieco...

Kuchnia lubelska słynie ze znakomitych, choć często bardzo prostych potraw, opartych na lokalnych produktach. Ich zaletą jest naturalność surowców, pochodzących z miejscowych upraw, długa i sprawdzona od pokoleń tradycja, a przy tym zdrowe dodatki, pozyskiwane z przydomowych ogrodów, sadów, warzywników.

Tym razem, przeglądając – wraz z kucharzami - Listę Produktów Tradycyjnych, chcemy zaproponować coś szczególnego – czekoladę pitną z Lublina, której tradycja sięga dwudziestolecia międzywojennego XX wieku. Wtedy to na Krakowskim Przedmieściu w Lublinie mieściły się cukiernie serwujące czekoladę, a na Lubartowskiej był lokal handlowy z czekoladowymi wyrobami. W 1936 roku pierwsza fabryka czekolady w Polsce – Wedel, otworzyła swój sklep przy ulicy Krakowskie Przedmieście w Lublinie.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi prowadzi Listę Produktów Tradycyjnych, na której znajdują się wyroby o jakości lub wyjątkowych cechach i właściwościach wynikających ze stosowania tradycyjnych metod produkcji (wykorzystywanych od co najmniej 25 lat).

Wśród lubelskich produktów wpisanych na tę listę znajdują się dwa z czekoladą w roli głównej: Lubelska czekolada pitna oraz Pralina z Lublina (koniecznie z owocowym nadzieniem, były wytwarzane w lubelskich cukierniach już w latach 50. XX wieku).

Lubelska czekolada pitna

Przyrządzana z czekolady deserowej, mlecznej lub gorzkiej. Przyprawiana cynamonem, wanilią, imbirem, goździkami i czarnym pieprzem i podawana z mussem z owoców sezonowych, charakterystycznych dla województwa lubelskiego. Latem są to maliny, truskawki, porzeczki, wiśnie i czereśnie, zimą suszone owoce z lubelskich sadów.

SKŁADNIKI

250 g czekolady deserowej
300 ml mleka 2% lub 3,2%
150 ml słodkiej płynnej śmietanki 30%
śmietanka 36% (do ubicia i przyozdobienia czekolady pitnej)
przyprawy: wanilia, cynamon, goździki, imbir, czarny pieprz
musy owocowe

Zamiast czekolady deserowej można użyć czekolady mlecznej lub gorzkiej. Przyprawy i musy dodajemy w ilościach i kombinacjach dostosowanych do własnych upodobań smakowych.

SPOSÓB WYKONANIA

Śmietankę i mleko wlać do garnka i podgrzewać do zagotowania. Zmniejszyć moc grzania i dodawać czekoladę, ciągle mieszając do rozpuszczenia. Podgrzewać i mieszać jeszcze chwilę, aż czekolada zgęstnieje. Dodać przyprawy (według uznania), rozprowadzić je w czekoladzie i dokładnie wymieszać. Wlać czekoladę do naczyń, najlepiej wysokich grubościennych szklanek lub kubków. Jeśli chcemy, możemy ozdobić ubitą wcześniej śmietaną 36% i dodatkowo posypać przyprawami. Dodatki smakowe już sami możemy dowolnie kreować, według własnego gustu - mogą to być zarówno przyprawy, jak i owocowe musy.

Lubelską czekoladę pitną poleca
mistrz cukiernictwa Tomasz Machoń

STYPENDIA SPORTOWE MARSZAŁKA

Inwestycja w rozwój młodzieży

Najlepsi młodzi sportowcy regionu, zdobywcy medalowych miejsc na igrzyskach olimpijskich, mistrzostwach świata, Europy, Polski, zostali stypendystami Marszałka Województwa Lubelskiego. W tym roku jest ich 289, a kwota przyznanych stypendiów przekroczy 866 tys. zł.

– Cieszę się, że mamy kolejną grupę stypendystów. Inwestycja w sport to bardzo dobry kierunek pod względem rozwoju młodzieży, ich zainteresowań, ale także promocji województwa – podkreślał Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski podczas wideokonferencji w Lubelskim Centrum Konferencyjnym. W wydarzeniu, które odbyło się 15 kwietnia, uczestniczyli stypendyści Wiktoria Kamela - zawodniczka MKS Cement-Gryf Chełm (zapasy) i Szymon Trytek - zawodnik KS Agros Zamość (podnoszenie ciężarów) oraz trenerzy Andrzej Gawel z KS Agros Zamość (sekcja podnoszenia ciężarów) i Dariusz Kucharski z MKS Cement-Gryf Chełm.

– Swoją historię z zapasami zaczęłam w wieku 10 lat. Ten sport daje mi wiele możliwości – poznaję nowych znajomych oraz zwiedzam nowe miejsca w kraju i poza granicami Polski – powiedziała Wiktoria Kamela.

– Dzięki stypendium będę mógł zakupić i wymienić elementy wyposażenia, które często się zużywają – dodał Szymon Trytek.

289 SPORTOWCÓW Z 53 KLUBÓW

W tym roku stypendium otrzyma 289 osób (126 zawodniczek i 163 zawodników) z 53 klubów z regionu. Łączna kwota przyznanych stypendiów to ponad 866 tysięcy zł. Głównym kryterium, które należało spełnić, aby ubiegać się o stypendium sportowe było zdobycie miejsca medalowego w igrzyskach olimpijskich, mistrzostwach świata, mistrzostwach Europy lub mistrzostwach Polski w kategoriach wiekowych sportu młodzieżowego – młodzieżowców, juniorów i juniorów młodszych (kadetów) oraz seniorów do 27 lat.

Stypendia otrzyma 96 zawodników za osiągnięcia seniorskie, 53 za osiągnięcia w kategorii młodzieżowiec, 73 za osiągnięcia w kategorii wiekowej juniora oraz 64 juniorów młodszych (kadetów), reprezentujących 23 sporty olimpijskie i paraolimpijskie: badminton, biegi narciarskie, boks, golf, karate WKF, kolarstwo szosowe, bmx i tandemowe, koszykówka, lekka atletyka, łucznictwo, piłka nożna, piłka ręczna, pływanie, podnoszenie ciężarów, siatkówka, siatkówka plażowa, taekwondo olimpijskie, tenis stołowy, tenis ziemny, wspinaczka sportowa – trójbój olimpijski oraz zapasy.

NAJLEPSI Z NAJLEPSZYCH

Największą liczbę miejsc medalowych, za które przyznano stypendium sportowe uzyskali zawodnicy Klubu Uczelnianego AZS UMCS Lublin – 61, za nimi uplasowali się młodzi sportowcy z Lubelskiego Klubu Sportowego Głuchych „Spartan” – 38, a na trzecim miejscu z Młodzieżowego Klubu Sportowego Cement Gryf Chełm – 20. Wśród 53 klubów regionu, których zawodnicy otrzymają w tym roku stypendium, znaczącą reprezentację mają też białskie KS AZS-AWF i UKS Olimpia – po 16 stypendystów; KS Agros Zamość – 13; KS Wisła Puławy i MKS Unia Hrubieszów – po 10.

Ciekawa jest statystyka tegorocznych stypendystów pod względem sportów olimpijskich i paraolimpijskich. Największą ilość medali zdobyli młodzi zawodnicy reprezentujący pływanie – 60, lekką atletykę – 56 oraz zapasy – 44. Znaczącą reprezentację w młodzieżowym sporcie regionu z medalowymi wynikami ma jeszcze podnoszenie ciężarów – 40; a dalsze pozycje w zestawieniu zajmują m.in.: piłka nożna – 17, piłka ręczna – 16, taekwondo olimpijskie – 12, boks – 10, biegi narciarskie – 6.

Warto dodać, że spośród tegorocznych stypendystów Marszałka Województwa Lubelskiego jest 286 medalistów mistrzostw Polski, w tym 89 złotych, 104 srebrnych i 93 brązowych. Są też medalistami mistrzostw Europy: Weronika Bochen z UKS Berej Boxing Lublin – srebro w boksie w Mistrzostwach Europy Kadetek, Mikołaj Miszczuk z UKS Tempo Chełm – srebro w siatkówce plażowej w Młodzieżowych Mistrzostwach Europy i Julia Szeremeta z KS Paco Lublin – brąz w boksie w Mistrzostwach Europy Juniorów.

Stypendia sportowe Województwa Lubelskiego są przyznawane na podstawie Uchwały Nr XI/192/2019 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 14 listopada 2019 r. w sprawie zasad, trybu przyznawania i pozbawiania oraz rodzajów i wysokości stypendiów sportowych i nagród Województwa Lubelskiego za osiągnięte wyniki sportowe oraz wyróżnień dla osób wyróżniających się osiągnięciami w działalności sportowej (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego poz. 6548).

Podstawowym warunkiem do otrzymania stypendium jest zajęcie, w roku poprzedzającym przyznanie stypendium, miejsca 1-8 w igrzyskach olimpijskich/igrzyskach paraolimpijskich lub miejsca 1-3 w innych igrzyskach i mistrzostwach rangi światowej, europejskiej lub ogólnopolskiej, rozgrywanych w sportach i konkurencjach objętych programem igrzysk olimpijskich/igrzysk paraolimpijskich. Inne warunki to: nieukończenie 27 lat życia w chwili osiągnięcia wyniku sportowego; uprawianie sportu i konkurencji objętych programem igrzysk olimpijskich/igrzysk paraolimpijskich; pisemne zobowiązanie do realizacji przedłożonego programu przygotowań oraz do udziału w zawodach głównych roku w okresie pobierania stypendium; zamieszkiwanie na terenie województwa lubelskiego oraz reprezentowanie województwa lubelskiego na dzień składania wniosku.

Stypendium jest wypłacane w trzech transzach: za miesiące: kwiecień, maj, czerwiec; lipiec, sierpień, wrzesień oraz październik, listopad, grudzień 2021r. Kwoty są uzależnione od kategorii wiekowej osiągniętego wyniku sportowego i wynoszą od kilkuset do 1,5 tys. zł.

Marszałek Jarosław Stawiarski ze stypendystami Wiktoria Kamelą i Szymonem Trytkiem oraz ich trenerami Dariuszem Kucharskim i Andrzejem Gawłem, fot. Piotr Wójcik, archiwum UMWL

Walczą o olimpijskie paszporty

2020 miał być rokiem olimpijskim. Z powodu pandemii COVID-19 igrzyska przełożono na 2021 rok. Mamy nadzieję, że najlepsze przed nami i zawody uda się przeprowadzić w nowym terminie. „Lubelskie w Tokio” to program, dzięki któremu sportowcy reprezentujący nasz region będą promowali województwo lubelskie zarówno podczas letnich Igrzysk Olimpijskich jak i Paraolimpijskich.

• Tomasz Chachaj •

Z ŁUKIEM...

Wśród paraolimpijczyków, którzy zapewnili sobie start w Tokio jest Piotr Sawicki. Łucznik Integracyjnego Centrum Sportu i Rehabilitacji „Start” w Lublinie rywalizuje w konkurencji ARW 2 (dla osób dotkniętych paraplegią), w której zawodnicy na wózkach inwalidzkich strzelają z łuków klasycznych, w pozycji siedzącej. Piotr Sawicki będzie reprezentował Polskę na paraolimpiadzie już po raz piąty. Ma za sobą starty w Atenach, Pekinie, Londynie i Rio De Janeiro.

Jego największym dotychczasowym sukcesem jest mistrzostwo świata w mikście wraz z Mileną Olszewską zdobyte w 2013 roku w Bangkoku. Sawicki jest również złotym medalistą Mistrzostw Europy w mikście i drużynowo z 2016 roku oraz srebrnym medalistą halowych mistrzostw Europy z 1997 roku.

Na początku lipca ubiegłego roku lublinianin startował w Mistrzostwach Polski Osób Niepełnosprawnych w Łucznictwie, które odbyły się w Żywcu. Nasz zawodnik zajął w nich piąte miejsce. Sawicki lepiej zaprezentował się w Halowych Mistrzostwach Polski Osób z Niepełnosprawnością w Łucznictwie, rozegranych w lutym tego roku w Zgierzu. Zawodnik ICSiR „Start” zdobył w nich brązowy medal. Gratulujemy i życzymy panu Piotrowi, aby do swojej medalowej kolekcji dołączył krążek z Igrzysk Olimpijskich w Tokio.

W BASENIE...

Polski Związek Pływacki ogłosił skład reprezentacji na Igrzyska Olimpijskie w Tokio. Wśród 23 zawodników znalazła się trójka pływaków AZS UMCS Lublin – Laura Bernat, Konrad Czerniak i Jan Hołub. Bernat minimum olimpijskie wywalczyła na kwietniowych zawodach Arena Grand Prix w Lublinie. Rewelacyjna szesnastolatka przepłynęła 200 m stylem grzbietowym w czasie 2:09.81 poprawiając rekord Polski w swojej kategorii wiekowej. Z kolei Konrad Czerniak

w trakcie majowych mistrzostw Europy w Budapeszcie uzyskał czas 22 s. na 50 m. stylem dowolnym kwalifikujący go do startu w Tokio. Zajął też 4 miejsce w finale na 50 metrów stylem motylkowym. W Tokio wystartują również 3 męskie sztafety - 4x100 m stylem zmiennym, 4x100 m i 4x200 m stylem dowolnym. Podczas mistrzostw Polski, które odbyły się na przełomie kwietnia i maja w Lublinie, Jan Hołub na dystansie 200 m stylem dowolnym uzyskał wynik 1:48,98. Ten rezultat zapewnił mu kwalifikację do startu w olimpijskiej sztafecie.

Prawo startu w Tokio wywalczyły już lekkoatletki AZS UMCS Lublin: Sofia Ennaoui (1500 m), Karolina Kołczek (100 m przez płotki), Paulina Guba (pchnięcie kulą), Malwina Kopron (rzut młotem), Małgorzata Hołub-Kowalik (sztafeta 4x400 m) oraz Aleksandra Mirosław reprezentująca KW Kotłownia Lublin (wspinaczka sportowa). Sylwetki wszystkich sześciu naszych olimpijek przedstawiliśmy w cyklu „Lubelskie w Tokio” w ubiegłorocznych wydaniach magazynu „Lubelskie.pl”.

Angelika Mach, fot. Artur Czempas

Piotr Sawicki na zgupowaniu kadry w Cetniewie w lipcu 2020 r.,
fot. Piotr Jacniacki - archiwum ICSIR Start

Jan Hołub, fot. Michał Piłat

NA BIEŻNI... Z GWIAZDĄ W SKŁADZIE

W lutym tego roku do lekkoatletów AZS UMC Lublin dołączył Marcin Lewandowski - mistrz Europy i medalista mistrzostw świata specjalizujący się w biegu na 1500 m. W trakcie mityngu 7 Copernicus Cup, który odbył się 17 lutego w Toruniu, Lewandowski – już w barwach nowego klubu - ustanowił halowy rekord Polski wynikiem 3:35.71 sekundy. Niespełna tydzień później również w Toruniu został halowym mistrzem Polski na tym dystansie, a na początku marca wicemistrzem Europy. Po tym ostatnim starcie Marcin Lewandowski mówił w jednym z wywiadów: - *Przyjechałem walczyć o złoto! Podjąłem rywalizację. Cieszę się, że nie oddałem złota bez walki. Przegrać z Jakobem Ingebrigtsenem (norweski mistrz*

w biegach średnich i długich, pochodzący ze znanej rodziny biegaczy – red.) to żaden wstyd, w końcu on w tym roku prawie pobił rekord świata.

W kwietniu w Dębnie odbyły się mistrzostwa Polski w maratonie kobiet i mężczyzn. Wśród pań srebro wywalczyła Angelika Mach, a na najniższym stopniu podium stanęła Izabela Paszkiewicz. Obie zawodniczki AZS UMCS Lublin poprawiły swoje rekordy życiowe, ale co najważniejsze wypełniły minima na igrzyska olimpijskie. Mach finiszowała z rezultatem 2:27.48, a Paszkiewicz przekroczyła linię mety z wynikiem 2:28.12.

Zrobiłam to! Minimum na igrzyska olimpijskie i poprawiony rekord życiowy o blisko 10 minut! Rok temu powiedziałam sobie, że dam sobie 12 miesięcy na to, aby poprawić czas i powalczyć o minimum. Zrobiłam co tylko mogłam, aby zrealizo-

wać cel. Postawiłam wszystko na jedną kartę i opłaciło się. Warto walczyć o swoje marzenia! – napisała w swoich mediach społecznościowych Angelika Mach.

Igrzyska Olimpijskie zaplanowano w terminie od 23 lipca do 8 sierpnia natomiast Paraolimpijskie od 24 sierpnia do 5 września. Jesteśmy pewni, że sportowcy z Lubelszczyzny będą godnie reprezentowali Polskę i nasz region zarówno na stadionie olimpijskim podczas zawodów lekkoatletycznych, w hali Aomi Urban Sports Park gdzie zaplanowano rywalizację we wspinaczce sportowej, jak i na torze łuczniczym czy pływalni. Dzięki programowi „Lubelskie w Tokio” wszędzie tam, gdzie wystartują będą promowali nasze województwo. Trzymamy kciuki, aby ich występy zakończyły się miejscami na olimpijskim podium.

Konrad Czerniak, fot. archiwum AZS UMCS Lublin

Marcin Lewandowski, fot. Paweł Skraba - archiwum AZS UMCS Lublin

Siatkarze w PlusLidze

Siatkarze LUK Politechnika Lublin wywalczyli prawo gry w ekstraklasie. W emocjonującym finale rozgrywek pokonali trzykrotnie BBTS Bielsko-Biała. Klub wygrał rywalizację w Tauron 1. Lidze i jeśli spełni wymogi regulaminowe to od nowego sezonu zostanie beniaminkiem PlusLigi – zawodowej elity kraju aktualnych mistrzów świata.

• Tomasz Chachaj •

Historia sukcesu zaczyna się od upadku. Kiedy osiem lat temu z przyczyn finansowych zlikwidowano drugoligowy zespół Cukrownika Lublin mało kto wierzył, że w ciągu niecałej dekady uda się w stolicy regionu stworzyć tak silną siatkarską drużynę. Maciej Krzaczek, wtedy zawodnik likwidowanego klubu a obecnie wiceprezes LUK Politechnika Lublin, razem z aktualnym prezesem Krzysztofem Skubiszewskim założyli w sierpniu 2013 roku Lubelski Klub Przyjaciół Siatkówki, który zaczynał od gry w trzeciej lidze. Po dwóch sezonach drużyna awansowała o poziom wyżej. Wówczas klub wsparła Politechnika Lubelska udostępniając świeżo wyremontowaną halę, siłownię i inne obiekty sportowe. Zespół systematycznie podnosił poziom gry i uzyskał kolejny awans, tym razem na zaplecze ekstraklasy. W ubiegłym sezonie, przedwcześnie zakończonym z powodu pandemii koronawirusa, lubelska drużyna w pierwszym roku gry w 1 lidze zajęła trzecie miejsce. Apetyty i ambicje wzrosły.

WZMOCNIENIA KADROWE

Kierownictwo klubu zdecydowało się na pozyskanie nowych siatkarzy. W drużynie

zostali rozgrywający Kamil Durski, libero Rafał Cabaj, przyjmujący Paweł Rusin i Szymon Seliga, środkowi Kamil Szaniawski i Radosław Sterna oraz atakujący Jędrzej Goss. Zespół wzmocnili rozgrywający Grzegorz Pająk, reprezentant Serbii Neven Majstorović - libero, środkowi Konrad Stajer i Wojciech Sobala, atakujący Szymon Romać oraz przyjmujący Jakub Wachnik i Jakub Peszko. Ten ostatni już po drugim meczu uległ poważnej kontuzji. W jego miejsce pozyskano reprezentanta Serbii Davida Mehića. Później do kadry zespołu dołączył atakujący, 24-letni Jakub Ziobrowski z Vervy Warszawa Orlen, mistrz świata kadetów i juniorów.

W trakcie sezonu doszło też do zmiany trenera. W styczniu Macieja Kołodziejczyka, który pracował z drużyną cztery lata, zastąpił doświadczony szkoleniowiec Dariusz Daszkiewicz.

SERIA ZWYCIĘSTW

Wzmocniona drużyna LUK Politechnika Lublin od początku sezonu była zaliczana do grona faworytów w walce o ekstraklasę, a zawodnicy spełnili pokładane w nich nadzieje. Fazę zasadniczą lublinianie zakończyli na pierwszym miejscu gromadząc 74 punkty (24 zwycięstwa i 4 porażki - w tym wyjazdowe w Bielsku-Białej

i Bydgoszczy), a w fazie play-off, po pokonaniu Mickiewicza Kluczbork i eWinner Gwardii Wrocław, w finale zmierzili się z BBTS Bielsko-Biała. Pierwszy mecz u siebie LUK Politechnika wygrała 3:0, drugi w Bielsku-Białej 3:2, a trzeci w Lublinie ponownie 3:0, uzyskując prawo gry w PlusLidze.

W ZESPOLE SIŁA

Świetną grę lubelskich siatkarzy nagradzano wielokrotnie. Kapitan drużyny Grzegorz Pająk ośmiokrotnie był wybierany t.zw. MVP. Dało mu to pozycję lidera (razem z Jarosławem Maciończykiem z BBTS). Pięciokrotnie nagrody dla najlepszego zawodnika odbierali Paweł Rusin i Szymon Romać, trzy razy Jakub Wachnik i Wojciech Sobala, a po dwa Jakub Ziobrowski, Konrad Stajer i David Mehić. Znakomitą dyspozycję przez cały sezon prezentował też Neven Majstorović. Jednak zdecydowanie największą siłą drużyny była zespołowość. Podkreślał to również trener Dariusz Daszkiewicz w pierwszych wypowiedziach po wygranym finale: - *Jestem bardzo szczęśliwy i bardzo dumny z zespołu. Zagraliśmy dużo ciężkich meczów w play offach. Wytrzymaliśmy to pod względem fizycznym i mentalnym. Ten awans wywalczyła cała drużyna.*

Grzegorz Pająk przyznał, że sukces nie przyszedł łatwo: - *Mieliśmy chwile zwątpienia. Z drużyną z Kluczborka mogliśmy przegrać w tie-breaku i odpść z rywalizacji już w ćwierćfinale. Wtedy powiedziałem, że albo nas to wzmocni, albo zabije. Wzmocniło i okazaliśmy się najlepsi.*

Występy w ekstraklasie wiążą się ze zmianami organizacyjnymi. Hala im. Zdzisława Niedzieli, w której dotąd występował siatkarze nie spełnia wymogów licencyjnych. Konieczne jest przeniesienie meczów do większego obiektu na lubelskim Globusie. Zarząd klubu podjął działania niezbędne do uzyskania licencji Polskiej Ligi Siatkówki na grę w ekstraklasie. Czynione są też starania o sportowe wzmocnienia zespołu. Celem minimum jest utrzymanie się w najwyższej klasie rozgrywkowej.

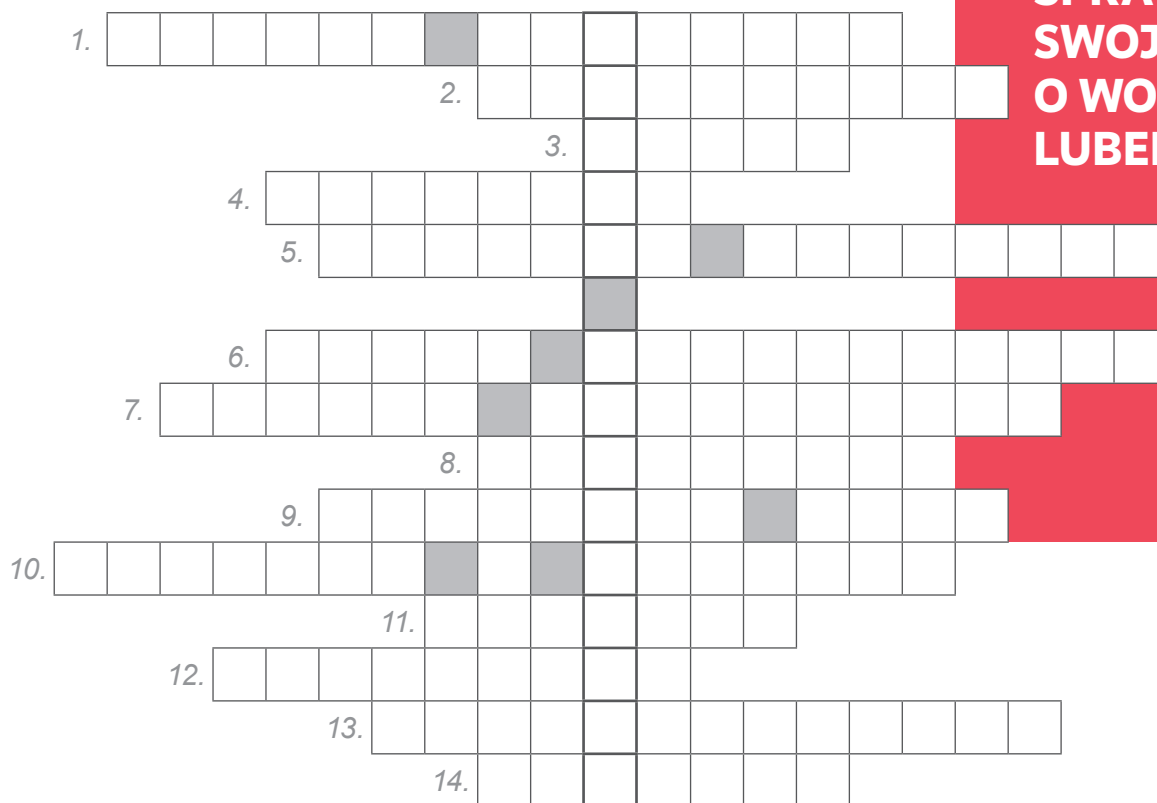
Drużynę LUK Politechnika Lublin wspiera m.in. Województwo Lubelskie. Ambasadorem zespołu jest jeden z najwybitniejszych siatkarzy wszech czasów, lublinianin Tomasz Wójtowicz.

Zwycięska drużyna LUK Politechnika Lublin, fot. Grzegorz Winiński

SPRAWDŹ SWOJĄ WIEDZĘ O WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM!

Wśród osób, które
nadeślą prawidłowe
rozwiązanie
krzyżówki (hasło),
wylosujemy
3 zestawy gadżetów
promocyjnych
naszego regionu.

1. Najpowszechniejszy kopalny surowiec energetyczny, wydobywany również w naszym regionie. (2 wyrazy)
2. Znanie lotnisko i uzdrowisko na Rostoczu.
3. Jakie obszary dominują (około 70% powierzchni) w województwie lubelskim.
4. Podlubelska miejscowość, w której funkcjonuje Lubelski Rynek Hurtowy.
5. Tradycyjny wyrób Ziemi Janowskiej, pieczony z kaszy gryczanej, białego sera, śmietany i innych dodatków. (2 wyrazy)
6. Miejscowość w powiecie lubartowskim znana z dużych złóż bursztynu. (2 wyrazy)
7. Postać z legendy o Czarnej Damie na Zamku w Janowcu. (2 wyrazy)
8. Ścieżka dydaktyczna nad Stawem Młyński Gościniec w Lasach Parczewskich.
9. Osada położona w województwie lubelskim, w której znajduje się jedyne w Polsce technikum pszczelarskie. (2 wyrazy)
10. Czekoladowy rarytas z Lublina wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych. (3 wyrazy)
11. Nadbużańska miejscowość w której rośnie najpotężniejsze drzewo regionu - Dąb Bolko.
12. Rzeka w Lublinie, nad którą położone jest m.in. Muzeum Wsi Lubelskiej.
13. Magnacki ród, do którego należał niegdyś zespół zamkowo-parkowy w Białej Podlaskiej.
14. Legendarny duch z Chełmskich Podziemi Kredowych, który znalazł się w nazwie Spółdzielni Mleczarskiej w Chełmie.

Odpowiedzi prosimy nadsyłać do **15.07.2021 r.** na adres mailowy:

■ magazyn@lubelskie.pl,

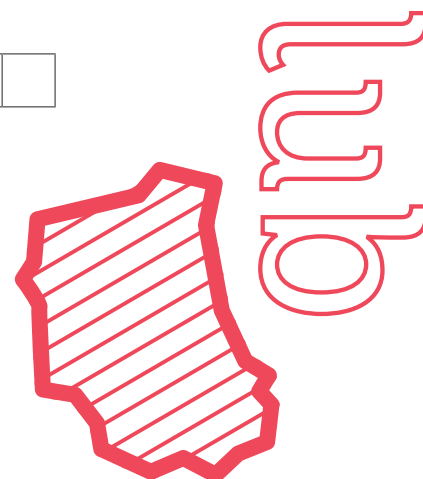
lub na adres pocztowy:

Urząd Marszałkowski
Województwa Lubelskiego,
Departament Promocji, Sportu i Turystyki,
ul. Artura Grottgera 4, 20-029 Lublin
z dopiskiem: Magazyn „Lubelskie.pl”

W korespondencji prosimy o nadesłanie adresu zwrotnego.

Prawidłowe hasło krzyżówki z 4 numeru: **LUBELSKIE SMAKUJE.**

Laureatami nagród zostali: panie Patrycja z Lublina i Danuta z Sawina oraz pan Michał z Karmanowic. Zestawy promocyjne wysłamy pocztą.

L
lubelskie
Smakuj życie!

SMAKUJ LUBELSKIE
i nakręć film!

I Ogólnopolski
KONKURS FILMOWY

 lubelskie
Smakuj życie!

Na filmy czekamy
do **17 września** 2021 r.

**Wygraj
nagrodę!**

2 000 zł, 1 500 zł,
1 000 zł, 500 zł.

Szczegóły:
www.promocja.lubelskie.pl

Organizator:
Urząd Marszałkowski
Województwa Lubelskiego

Smakuj Lubelskie

